

SAMBAND

No. 90. Oktober 1915.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelaagene formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin støtte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

C. BJORN

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Gamband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore-tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America, and is especially dedicated to the *bygdelag* movement. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents. Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

Indhold af No. 90, Oktober, 1915.

	Side.
En hyrdesang fra Skiaker: Sylvester Sivertsons "Gjæterguten." Dr. O. E. Hagen	692
Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn. VIII. O. S. Johnson	696
Optegnelser. S. G. Bertilrud.	715
"Sixty Years of Perry Congregation". C. O. Ruste..	719
"The Metrical Calendar". Edvard H. Skille	720
Ola Well-ser-ri. O. O. E.	723
Lidt av hvert fra Valdrisstevnet i Minneapolis, 9de og 10de September, 1915. A. M. Sundheim.....	728
"The Seamless Robe". Gustav Melby.....	740
Mrs. Marit M. Lien. G. K. Westbøe	743
Peder O. Helle. A. H. Gjevre	743
Kvittering for bidrag til Valdrisgaven. A. M. Sundheim	744
Liste over bygdelagene	745
Titelblad og indholdsliste for 5te aargang.....	I—VIII

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, literatur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladliteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

Samband.

No. 90

Oktober

1915

Løitnant Nils J. Gilbert.

En hyrdefang fra Skiafer.

Dr. D. G. Hagen.

Al en eller anden ikke nærmere bestemmelig grund har jeg faaet det indtryk, at Sambands læjere er en mærkelig, jeg havde nær sagt udvalgt, flok, hvis aandelige krav ikke tilfredsstilles ved det hverdagslige madstræv eller, maaske rettere sagt, pengejag. Og at møde noget saadant er i vor aandsforladte tid omtrent som at komme ind paa en vand- og skovrig oase i den tørre og trøstesløse ørken. Det er virkelig opmuntrende at mærke, at der iblandt vort folk her endnu findes et lidet aandsarijtofrati, en liden skare, hvis sjæle tidens aandsfattigdom, egenmytne og pengegriffhed ikke har forgiftet eller ligefrem myrdet. Skade dog, at vi ikke kan gjøre mere for at tilfredsstille denne ædle aandstrang. Skade ogsaa, at vor egen aand, belempret som den er med livsstrævet's tunge slavelænker, ikke formaar at hæve sig høiere, at vore ord ikke er mere bevingede, mere fængslende og mere begejstringsvangre. Men en liden seierbinding er dog bedre end ingen. Og kan vi bevare vort lille aandsarijtofrati fra at kvæles, eller forsumpes i pengejaget eller i det aandsløse literære pjat, som med en stormflods bulder vælder ud af den engelske presse, saa er seiren vissest ikke ringe. Og kan vi iblandt os holde idealismens ædle vestalflamme ilibe, saa har vi bevaret for vort folk den skabende og gjenfødende urkraft, — den kraft, som indebær opvaagnelsens forjættelser. Det er et stort og herligt maal, og kunde vi om dette maal saa samlet bygdelagene i en sluttet fylkning, saa kunde vi maaske udrette noget varigt stort og godt.

Naar jeg nu for Sambands læjere fremlægger efterfølgende hyrdefang af Skiafers hædrede skald Sylvester Sivertson, saa er det hovedsagelig for deri at paapege, ikke alene det idylliske, men især det romantisk-drømmende naive, som er vort

folk og Germanerne, hvorjombest de findes, saa egen og som har sin rod i idealismens urkraft. En fagrere blomst end dette lille digt kan neppe nogen literatur fremvise. Den har fjeldets og dalens rene duft, og dog er den en urt udaf realismens mark, som maa taale baade regn og kulde. Men som saa mangen yndig blomme paa litteraturens mark er ogsaa denne forbleven upaaagtet; den har formodentlig ikke været efter tidsaandens lune.

Intetjeds fremtræder digteren mere i sin jande skikkelse end netop i dette enfoldige ungdomskvad, — befseden og dog fuld af sprudlende livslyst og aandrig begejstring, alt saa grundforskjelligt fra det paatagne, som tidsaanden og jelskabeligheden senere paatrykkede ham. Selv havde Sylvester i sin barndom, ligesom de fleste af os i hans nabolag, været gjætergut baade hjemme og paa sæteren, og digtet lader en saa godt forstaa, at han med drømmende velbehag havde lyttet til budeiernes glade sange og til bjældeklængens og lurlokkens bølgende toner paa fjeldets hei og i de ekkovangre dale. Sikkerlig var han ogsaa en af dem, som fandt sin største lyst i at følge gjeden paa dens svimlende stier og skue ind i dens fyrige men drømmende blide antiloppine.

Gjæterguten.

Sylvester Sivertson.

1. Lyd fjernt hen mit horn over klippernes top
Saa blid og saa herlig gaar dagen nu op.
Nu følger mig hjorden saa lystig og fro
Til skovrige bo.
Tusfullerilu!
2. Til gjæterens sang der nu lytte nok vil
Saa mangen en jente med drømmende smil, —

Selv gubben og konen i stuedøren staa
 Og høre derpaa.
 Tuslullerilu!

3. Sei lystigt, min bjældko! Her kommer nu er,
 Og skovfruen atter sin stadskjole bær;
 Om tuer og bakker med guldsøine smaa
 Smørblomsterne staa.
 Tuslullerilu!
4. Og birkløvet alt har nu aabnet sin knop,
 Sig ekornet springer fra top og til top;
 Skovduerne næbber i leg og i tiv, —
 Nu er det et liv!
 Tuslullerilu !
5. Vel buldrende urhanen tonerne slaar,
 Og dog med smaafuglene samklang den faar;
 Guds orgel paa hver gren i skoven nu har
 En pibe saa klar.
 Tuslullerilu!
6. Sver eneste fugel med loffende lyd
 Jeg hørmer; — den kommer med elskovsfuld fryd.
 Ja selveste gjøgen — en narfugel jo —
 Mig raaber: ko, ko!
 Tuslullerilu!
7. Men hvi efterhærme de dværge min røst?
 Og skoven saa dybt som et klagende brøst
 Her sukker omkring mig. Saa ensomt er her.
 Mon farligt det er?
 Tuslullerilu!

8. Hvi frygte for trolde? Jeg kjenner Guds ord;
 Jeg blæser mit horn og jeg vogter min hjord.
 Naar solen neddaler, jeg søger mit ly
 Som spurv under sky,
 Tuslullerilu!
9. Om søndagen drage de blomstrende mø'r
 Til kirken i festdragt og blommer udstrør;
 Men gjæteren, stakkel, én trøje har blot
 Og let bli'er til spot.
 Tuslullerilu!
10. Saa tung er min barndom, dog ved jeg engang
 Faar gjæteren følge trompeterens sang,
 Staa rank i geledet og skuldre gevær
 I konningens hær.
 Tuslullerilu!
11. Saa kommer jeg hjem med en fjær i min hat;
 Og møerne smiffe og smile saa brat.
 Men vent du! Er gutten i pigernes smag,
 Han farer i mag.
 Tuslullerilu?
12. Sei lystigt i skoven, min klingende sang!
 Den fattige gut bliver karl vel engang
 Og styrken den kommer, — se da faar jeg brød!
 Det har ingen nød.
 Tuslullerilu!

Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.

VIII.

D. S. Johnson.

Jerubanen. — Farmerne her i disse jettlementer arbejdede haardt i mange aar efter at de havde taget landet i besiddelse, for at skabe sig de nye hjem. Landet skulde ryddes til agerland og paa de fleste steder var bevoftet med skog. Hus skulde bygges og gjerder opføres, og materiale dertil blev fløvet af ekestoffer og oplagt i sikke. Dette kaldte man kroffence. Naar de da anført at de ialt havde druffet 7630 flasker vin i et aar. Mdelen var komne saalangt de fik noget at sælge, saa var det at kjøre produkterne den lange vei til Brownsville ved Mississippifloden, hvor de blev taget paa dampbaade der bragte dem ned efter floden og til østens byer. Guede var da hovedavlingen her, og kunde i førstningen, medens landet var nyt, give op til 35 til 40 bushels pr. acre; men prisen var i den tid ofte lav, fra 35 til 60 cents pr. bushel, med undtagelse af at til enkelte perioder kunde prisen være op til 2 dollars og derover.; men saa fortælles det om vildkatpenge i den tid. Pengene var undertiden af mindre værdi end det de lød paa, da bankerne, som dengang udgav papirpenge, var ikke garanteret af regjeringen, og kunde saaledes være insolvent, som man siger.

Grisen, der som før sagt har spillet en stor rolle for den amerikanske farmer, avlede man dengang ikke saa lidt af for salg; men den var af en helt anden race end de nuværende flekkedonker. Man fortæller at den var lang og høj, havde lang og grov bust, store grove ører og en lang og mægtig snude, hvormed den pløiede op græstorven som en brækkingsplog, dog ikke fuldt saa regelmæssigt. Disse store svine-griser blev da — efter at de var godt gjødet — slagtet hjemme paa farmene om vinteren, og skrottene kjørt til markedet. Indtraf det koldt

veir-saa grijskrotterne i frossen tilstand kunde bringes til markedet, fik man undertiden god pris for flæsket. Men indtraf det mildveir straks efter slagtingen eller før man fik bragt dem til markedet, kunde flæsket ofte tage saadan skade at det var vanskelig at faa det solgt. Dog var hine dages opkjøbere ikke saa nøie med kvaliteten, naar de bare kunde faa solgt det igjen til god pris; thi meget raaddent flæsk kom i handelen paa den tid, og særlig det som sendtes til udlandene. Jeg husker fra begyndelsen af 60-aarene, da amerikansk flæsk begyndte at komme til Norge, at endel af det var aldeles raaddent. Man kunde flække huden (svoren) af flæskestykket blot ved at holde i svoren og ryste paa det lidt, og naar man stekte det, lugtede det raaddent flæsk over hele bygden. Først efter at slagterierne i Chicago og andre store byer kom istand fik man godt flæsk fra Amerika.

Som sagt det var forbundet med stort besvær at faa omfart produkterne til penge paa grund af den lange markedsvei. Fra Brownsville maatte man ogsaa kjøre alt godset til handelsmændene her, og alle byggematerialer til de hus man kalder fremhus (frame house).

For at kunne gjøre reisen til Brownsville paa to dage med tunge læs frem og tilbage maatte man rejse hjemmefra kl. 3 eller 4 om morgenen, og ankommen til markedpladsen kunde man ofte maatte vente i mange timer førend man fik veiet og læsjet af. Naar man da saa havde gjort sine indkjøb og faat færdig det læs som skulde tages tilbage, saa kunde man begive sig paa hjemveien om kvelden. Var det om sommeren kunde man gjøre op ild og hvile en tid om natten naar man var kommen nogle mil fra Brownsville, hvor man spiste den medbragte niste og drak whiskey til. Men undertiden kunde disse haardhauer bli overrasket af svære regnskure. Saa, for ikke at bli helt glemmevaade til skindet, krabbede de da under vognfasjen og saa der indtil regnet ophørte.

Det fortælles at nogle af dem som var ivrige for at reise fra Brownsville om kvelden, gjorde det af økonomiske grunde, for at spare de penge som medgik for ophold paa hotellet. Det kostet en dollar for mand og heste at stoppe paa hotellet om natten, og disse penge kunde man spare ved at reise igjen om kvelden, og slaa leir i det frie om natten. Men de samme mænd kunde paa reisen forsyne sig ganske rigelig med whiskey, som kostede mer end en dollar.

Strævet paa at faa en jernbane herigjennem gjorde sig da mer og mer gjældende. I 1873 blev det sammenfaldt møder af de mest indflydelsesrige mænd her i Spring Grove og Caledonia for at raadslaa om, at faa bygget en smalsporet bane fra Reno ved Mississippifloden og til Preston i Fillmore county. Et kompani blev da organiseret og subskription optaget og arbeidet paabegyndt sommeren 1874; men paa grund af den pengekrise som indtraadte i 1873 blev arbeidet nedlagt igjen indtil videre.

Det hadde været gode tider i flere aar, godt for penge. Det skabte en livlig rørelse i fabriksvirksomhed og alle industrigrene. Paa grund af disse florerende tider var det indtraadt en spekulationsaand i grube- og mineaktier og obligationer udstedt efter en stor maalestok til kunstig opskruede priser. Tusinder med mile af jernbaner blev bygget, hvortil ikke hadtes de fornødne fontanter, men panteobligationer udstedtes og man mente at betale denne gjæld ud af banernes fremtidige fortjeneste. I løbet af fem aar hadde det været anvendt 1,750,000,000 dollars til jernbaneprojekter i landet. Byer og kommunedistriktter indlod sig paa store forbedringer som satte dem i stor gjæld. Kort sagt en spekulationsmani greb folket paa alle omraader i haab om stor fortjeneste. Man slog saa store spigre at man fik ikke hoved paa dem, som det hedder. Og saa kom krisen med fallitter og flauere tider. Et af de største bankfirmaer i landet, Jan

Coofe & Co. i Philadelphia, indstillede sine betalinger, hvilket satte en stræk i hele landets befolkning og hadde en saadan virkning, at fabrikkerne lukkede sine døre og tusinder af mennesker blev arbejdsløse. Flere aar gif hen førend normale tilstande indtraadte.

Som sagt, den jernbane gjennem denne del af Houston county, som folket her hadde sat haab til skulde komme, udeblev i flere aar paa grund af krisen, indtil The Chicago, Clinton, Dubuque and Minnesota Railroad kompani bestemte sig til at bygge den, mod at hvert township som jernbanen kom igjennem skulde betale kompaniet saa og saa mange tusinde dollars i bonus. Caledonia garanterede at betale 20,000 dollars i bonus og Spring Grove 12,000 dollars, betalbar i 20 aar efter 7 procent rente. De andre town lovede beløb i forhold.

Den 13de Oktober 1879 dampede jernhesten ind her til Spring Grove og blev af folket modtaget med jubel. Stationen var da færdig og jernbanen aabnet hid for almindelig færdsel og forretning. Et længe følt savn baade for hester og folket var da fyldt, saa de lange reiser til markedet ophørte. Frank Bartholomew var den første stationsmester her og den første elevator blev bygget af jernbanekompaniet og bortleiet til M. & L. McMichal, der anjatte en kjøber som begyndte at kjøbe grøn her den 25de Oktober 1879. Denne elevator hadde en lasteevne af 10,000 bushels. Men da den viste sig at være forliden blev en sidebygning sat til, som rummede 3,000 bushels. Det første aar blev af farmerne her solgt 49,000 bushels hvede, byg og havre tilfammen. Næste aar byggede McCormick & Co. en elevator som rummede 8,000 bushels. I 1880 blev jernbanen her solgt til Chicago Milwaukee & St. Paul Railroad Company, som fremdeles eier og driver den.

Som før sagt var det en smalsporet bane, 36 tommer bred

mellem skinnerne som blev bygget her igjennem. Alt som blev fragtet paa denne bane maatte da omlæses i Reno. Dette forsinkede en hel del fremkomsten af varerne, og meget blev sønderslaaet og gik til spilde ved omlæsningen. Dog var det et langt skridt fremad i udviklingen, at denne lille jernhest kom, saa folket var glade og fornøjet at deres hyrder var lettet, og at de var komne mer i berøring med udenverdenen, som de havde været udestængt fra i mange aar. Men fordringerne til livet stiger som følge af den kulturelle udvikling. Saa, efter en 20 aars forløb, begyndte folket at kræve banen omlagt til bredsporet, saa fuldlastede vogne kunde gaa direkte herfra og til varernes bestemmelsessted paa alle banelinjer. Møder blev holdt og lange navnelister indsendt med anmodning om at faa den ombygget. Dette lykkedes, saa i 1901 blev jernbanen her omlagt til bredt spor.

Da jernbanekompaniet begyndte sin forretning her blev, foruden de almindelige fragttog, indsat et passagertog som gik fra Preston om morgenen og vest igjen om aftenen. Denne ordning kunde ikke tilfredsstille folket efter som færdselen tiltog. Man kunde ikke komme vest om morgenen, eller østover om aftenen uden med fragttog som stopper i længere tid ved hver station. Man begyndte derfor med andragende om, at faa et passagertog til paa denne bane. Efter endel parlamentering bestemte kompaniet at indsatte et saadant paa prøve, for omtrent to aar siden, hvilket senere er gjort permanent, saa nu har vi god jernbanebetjening og faar post ind til Spring Grove fire gange daglig.

Den første avis i Spring Grove kom ud vaaren 1880. En ung mand ved navn Sven S. Ellestad begyndte udgivelsen af et lidet norisk blad den 12te April 1880, som han kaldte Spring Grove-Posten; men det gik med dette som det har gaat med mange andre smaablade, at udgifterne blev større end ind-

tægterne, saa Spring Grove-Posten levede kun et aar, skjønt Sven var baade redaktør, sætter og trykker, med undtagelse at Mathias Schmidt Nilfen hjalp til noget som medarbejder i denne avisforretning.

Sven S. Ellestad var født i Wilmington den 20de Oktober 1859. Hans fader Gaafen Ellestad var udbandret fra Hallingdal i begyndelsen af 1850-aarene, og efter sin ankomst hid kjøbte han farm i Wilmington township som han bodde paa til sin død. Der voksede Sven op og deltog i farmarbeidet da han blev i den alder, at han kunde gjøre lidt nytte for sig. Efter at ha gjennemgaaet common-skolen tog han et kursus i høiskolen og blev derefter ansat som skolelærer en termin. Efter sit mislykkede forsøg som bladudgiver lærte han urmakerhaandverket og begyndte handel med klokker og juveler samt telefoninstrumenter; men han blev angrebet af den dødbringende sygdom som kaldes tæring og trods et længere ophold i de sydlige fjeldegne døde han i 1903, dybt savnet af alle som havde kjendt ham. Sven Ellestad var en begavet gut der havde god indsigt i den juvelforretning han drev med. Han satte op den første telefonlinje i Spring Grove, en kort linje mellem et residentshus i udkanten af byen og en butik i forretningsstrøget.

Fra den lange og dels folkerige dal der borte i Norge som kaldes Hallingdal, er det kommet en hel del af de udbandrede som bosatte sig i disse townships, Spring Grove, Wilmington og endel ogsaa af Blackhammer township, saa hallingerne er sterkere repræsenteret her end folk fra nogen anden bygd i Norge. Det fortælles, at nokon taa dejsa hallingadn som kommo her skulde være rettig goe kara te aa dragas, og stundo slaas litevetta, naar dei hade faat se nøkle goe dramaa whisken; men ingen kunde maale sig med Erik Trøstheim hverken i styrke eller smidighed, fortæller man. Denne Erik Trøstheim var fra Trøstheim i Flaa og kom antagelig her i 60-aarene. Han fik an-

fættelse som bartender i saloonen til Nils Hendriksen og naar brændevinet havde gjort sin virkning paa hans kunder, saa det blev Goliathen af endel, med udfordring til at slaas, saa tog Erik en efter en og hivede ud gennem døren, hvor de maatte bli indtil de var affjølet. Selv var han en godmodig mand, som aldrig egiede sig ind paa nogen; men naar de blev for nærgaaende enten mod ham eller sine drikkebrødre, saa faldt udkastelsesdommen, hvilken ogsaa blev gennemført. Erik Trøstheim opholdt sig her i to aar og flyttede da til Kenseit, Iowa.

En anden Halling, fra Næs i Hallingdal, som man kaldte „Marte-Ola“ opholdt sig ogsaa her i Spring Grove nogle aar. Det fortælles om ham at han kunde meget af bibelen udenad, og gav sig ofte ifaast med at disputere mod presterne om slaveris-pørgsmaalet, som i den tid var kommet op som stridsenue blandt baade læg og lærde. Han havde ogsaa en liden butik her hvorfra han solgte endel smaating, saasom sukkertøi, traafjeller og andet smaatteri; men ingen kunde besydlde ham for optrækkeri, og den kunst at handle saa, at 5 pund blev til 10. Meget mere blev 10 pund til 5, idet han solgte billigere end det han kjøbte varerne for. Naar da saa nogen mindet ham om at han solgte billigt, svarede han, at det er mængden som drar. Ja, mængden drog den bagvendte vei, saa Ole maatte slutte med handelen og han flyttede ogsaa til Kenseit, Iowa.

Lorger Landberg, ogsaa fra Næs i Hallingdal, kom her omkring 70-aarene. Hans far var skolelærer og klokker paa Næs og bekjendt for at være en meget opløst mand. Lorger var ogsaa en kundskabstrig mand, og det særlig i matematik. Han havde gennemgaaet underofficerskolen og efterat have taget afsked fra militærtjenesten kom han, med familie, til Spring Grove og drev som graastensmurer saa længe kræfterne tillod det. Hans datter blev gift med Ole Niste fra Balders som før er nævnt i forbindelse med Madagers. Efter Oles død blev

enken gift igjen med Anders Koverud. Lorger døde flere aar siden.

For 65 aar siden var disse nu saa blomstrende bygder her i Houston county kun en vildmark, hvor de saakaldte Chipewaway-indianerne havde i aarhundreder haft sine Wigwams, jaget og fisket, og tildels dyrket lidt mais. Da saa den hvide mand kom og forvandlede vildnisset til ager, saa blev hvede hovedproduktet. Da den rige, sorte muldjord blev vendt med græstorven ned bar den rige avlinger, uden anden bearbejdelse af torven end med en harv, der jevnede lidt paa de brede furer efter brækkingsplogen. Det gunstige klimaat, med regn og sol, gjorde da sit til at hvedekornet spirede i denne nye, jomfrulige jord og frembragte en 30 til 40 bushels pr. acre, fortæller man. Denne brugsmåde drev man paa med i mange aar. Nyt land blev lagt under plog hvert aar, og den gamle ager pløiet om igjen og om igjen og tilfaet med hvede. Men trods at arealet blev større og større, som blev tilsaat med hvede, minsket bushelmængden pr. acre, og gif ned til en 10, 12 bushels. Marfagen mente man var klimaatforandring, da streng hede indtraf i modningstiden og drev grøden for hurtig, og tildels blev vel jorden udarmet efter at man i en arrække udelukkende saadde hvede paa samme ager.

Lillige indtraf det en landeplage i form af et lidet insekt man kalder Chinchbug, der ødelagde baade byg og hvede. Denne lille mygs yngel fostredes i roden af hvede- og bygstraaet, og naar den var udviklet til fuldboksen, krøb den op efter straaet og fugede ud faften, saa at paa nogle dage kunde hvedeagreene staa tørre. Ligeledes med byg som syntes være en endda større lækkerbissen for buggen, som det er med drankeren der smatter saa godt, naar han faar et glas whiskey eller bayerøl. I mangel af grønt byg eller hvedestraa angreb ogsaa Chinchbuggen majs; dog kom den sjældent længere end 2, 3 rods ind i

maisageren; men der kunde disse smaadyr jidde saa tæt, at stifen var formelig fort fra rod til top.

Denne landeplage, i forbindelse med klimadet og tildels de udarmede agre som foraarsagede en saadan stor nedgang i hvedeavlingen, hadde til følge at det blev meget daarlige tider blandt farmerne her i slutningen af 1870-aarene. For de farmere som sad i gjæld enten for land som var kjøbt, eller for forbedringer paa sine farme, ved opførelse af nye huse o. s. v., faldt det noksaa vanskeligt at klare udgifterne om aaret, og man spaaede om endel her, at de vist maatte gaa fra sine hjem. Men i 1880 begyndte man at gaa over til mere blandet farming, idet man lagde an paa mere maisavling, havre og græs, samt opdrætning af kreatur og vin. Creamerier blev oprettet og en ædlere grijerace blev indført, og det blev en jevnere indtægtskilde for farmeren, ved salg af fløde og opdrætning af kvæg til salg. Men hvedeavling blev det omtrent slut med. Kun lidt hvede blir avlet for eget brug. Koen og grisen har da bragt penge blandt farmerne igjen, saa de har betalt gjælden, bygget moderne huse paa farmene og forsøgt landbærdien til det fire-dobbelte.

Blandt de mange som er komne til Spring Grove fra Norge, var ogsaa en ved navn Ole Krokstad fra Krokstadelven ovenfor Drammen. Svad aar han udbandrede ved jeg ikke, men antagelig i slutningen af 70-aarene. Han skulde været af rige folk siges det, men paa grund af hans hang til drik blev han formodentlig sendt til Amerika. I den tid var ikke den strenge immigratlov blit til, saa næsten ethvert subjekt kunde komme iland. Denne Ole Krokstad, som man ogsaa kaldte „Greip-Dia“, var en stor sterk kar og dygtig som arbeider. Han arbeidede mest paa landet hos farmerne; men naar han hadde tjent sig nogle dollars, saa var det at kjøbe alkohol for dem, og saa skulde han absolut komme til byen og drikke den op. Det

var et helt syn at se denne stakkels fordrufne mand stavre efter fortauet eller midt i gaden naar alkoholen hadde gjort sin virkning. For smaagutten var det morro og lystighed naar de sik se og høre „Greip-Dia“ i denne tilstand. De drev alle slags løier med ham, tirrede ham paa alle maader og blandt andet brugte taug, for at kaste lasjo paa ham, ligesom man fanger vilde heste, og sik ham derved saa opirret og sint, at han brugte alle de skjeldsord som det norske sprog eier. Brølte gjorde han som en tirret okse, og la ofte paa sprang efter sine plageaander, naar han var passende fuld, men det var som at fange en flok spurve med bare hænder. De spredtes paa alle kanter, for atter igjen at komme frem og tirre ham paanyt. Undertiden kunde han være saa aldeles lammet af det han hadde druffet at han faldt overende i sølen hvor han laa og væltede sig, uden at være istand til at komme paa benene igjen for en tid.

Voksne mennesker burde vel ikke le eller spotte ad en dranker i hans elendige fornedrelestilstand; men naar man ser paa de mange underlige fakter og kast som en saadan hjælpeløs stakkar gjør, saa er det ofte saa komisk, at den mest alvorlige blir fristet til latter.

Jeg har hørt om en saadan forfalden dranker som kom gaaende efter landeveien med en næsten fuld fem pottes brændevinskagge under armen. Underveis maatte han ofte hvile for at ta sig en hjertestyrkning; men tilslut blev han saa lammet af dette livsens vand at han var ikke istand til at holde kaggen. Den faldt ud af hænderne paa ham og rullede saa at den blev liggende med forkehulet ned foruden fork i. Han hørte det lød kluf, kluf og da udbrød han: „Ja jeg hører nok din røst, fjære vennen min, men jeg kan slet ikke hjelpe dig.“ Han maatte ligge der og høre disse uhyggelige lyd, at alt det gode drikke randt ned uden at kunne redde noget.

Slig var ogsaa Ole Krokstad. Jeg saa ham saa hjælpeløs vælte sig i sølen og mudderet, at han var ikke istand til at rejse sig. Han kunde komme paa knæerne eller staa paa alle fire, som man siger, men saa snart han prøvede at komme op faldt han igjen som en tom sæk i bakken. Naar man ser hvorledes brændevinet kan degradere Guds skjønneste og ædlesteskabning, udrustet med baade aand- og legemskræfter, saa kan man stemmes til alvor og ønske alkoholbrugen indskrænket til apotekerne som medicin og til teknisk brug.

Paa den tid som Ole Krokstad kom her og i mange aar efter, var byen forenet med townet, saa man havde hverken politi eller fængsel at lukke drukkenbolsterne ind i. Man maatte lade dem færdes efter gaden saalænge de ikke blev altfor brutale. Skjønt Ole Krokstad som oftest var i den tilstand at han ikke kunde lægge haand paa nogen, eller gjøre nogen legemsskade om han hadde villet, blev dog folket kjede af ham og samlede sammen saa mange penge at man kjøbte en jernbanebillet til ham og sendte ham til Nord Dakota. Men Greip-Ola kunde ikke trives i Nord Dakota, saa han efter nogle ugers ophold der lagde iveri for at komme tilbage. Han vandrede da som tramp, tiggede sig mad og gif, indtil han kom hid igjen. Denne spafertur fra Nord Dakota til Spring Grove var han meget stolt af, og fortalte ofte derom.

Det er af lægevidenskaben blit paavist, at en dranker er mere modtagelig for smittomme sygdomme og blodforgiftning end den som sjelden nyder berusede drikke. Dette synes ogsaa at ha været tilfældet med Ole Krokstad. Han gif en dag bar-bent efter jernbanelinjen, og kom da til at træde paa en rusten spiger, hvorved han fik et saar i foden. Blodforgiftning satte ind, og trods at læge blev hentet ganske snart var blodet alt saa forgiftet at han døde deraf.

Skjønt driften endnu ikke er helt udryddet iblandt os, men

at vi har nogle fordrufne subjekter som det er væmmeligt at se paa, saa maa vi dog til vore landsmænds ros sige, at meget er forandret, og at man nu kan komme sammen baade i bryllupper, surprisepartier og andre sammenkomster uden at skabe kunstig glæde og fornøielse ved berusede drikke. Underledes for en 50 aar siden. Da maatte brændevinet saa at sige følge menneskene fra buggen og til graven. Jeg husker fra min ungdomstid i Norge, at naar et barn blev dødt, saa skulde moderen drikke alt det brændevin hun bare kunde svelge. Det blev sagt (vel for spøg) at naar moderen drak dygtig brændevin, saa skulde dette blandes i modersmelken, saa barnet i tide kunde vænnes til punchen, pjolteren og Trondhjems akvavit. Naar barnet blev døbt, saa skulde daabshandlingen efterpaa fejres med et gjeftbø som kaldtes „barsøl“, hvor man skaalede og drak paa den lilles sundhed og langt liv. Ved konfirmationen, bryllupet og begravelsen ligedan.

Til jul maatte alle ha brændevin, selv om det skortet paa mange andre fornødne ting i de fattige husmandshjem, og det var ikke saa sjelden at man saa drukne folk komme til kirken juledagen. Sa jeg husker endog en juledag, at en drukken mand steg op af stolen og gif frem paa kirkegulvet medens presten stod paa prædikestolen og sagde: „Nu tier du N. N. for dette svarer ikke efter min regning.“ Den drukne mand blev naturligvis bragt ud og senere anklaget for at ha forstyrret gudstjenesten; men paa forhøret erklærede han, at han ikke huskede han hadde været i kirken juledagen, langt mindre at han skulde bedt presten tie.

Retten tog hensyn til en mands normale tilstand i den tid. Var han drukken naar han begif forbrudelsen blev straffen mindre, eller han gif fri. Vedkommende blev ogsaa fritjendt paa grund af sin mindeløse tilstand; men paa hjemveien fra det sidste forhør indbildte han en kone, at han hadde faat en for-

færdelig haard dom. Han skulde da sendes til det kolde Sibirien for livstid, sagde han. Konen slog ihop hænderne og udbrød i en forfækkelse: Na nei, aa nei saa fælt. Da han var gaat fra hende maatte hun til naboerne og fortælle denne nyhed og om nogle timer var det udbredt over hele bygden, at N. N. skulde sendes til Sibirien hvor det var bare sne og is hele aaret rundt. Denne nyhed blev da drøftet fra alle sider over kaffekoppen, indtil de opdagede det var blot en strøne.

I nærværende oplyste tid, da man ser paa drif og druffen- skab med andre øine end dengang, vil man kanske synes det var fælt saa raa og uopdragne vore forfædre var, som kunde komme i beruset tilstand til kirken, skænke folk fulde i begravelser, og ellers bruge brændevin ved andre sammenkomster som det nu er slut med. Sa vi synes saa nu; men vi maa komme ihu, at dengang var skikken sli. Presterne, lærerne og embedsmændene drak, og istedetfor at de unge som nu blir advaret mod at drikke, blev de opmuntret til at drikke brændevin. Det blir ikke noget til far af dig dersom du ikke vil drikke brændevin, sagde de ældre til smaagutten, thi mangen satte en ære i at drikke det mest mulige. Jeg hørte ofte i min ungdom naar vi var i brylluper eller begravelser, at den ene sagde til den anden: „Nei saa fuld som jeg var i gaarkveld. Jeg husker ikke hvad jeg gjorde eller sagde.“ Saa kunde den anden bande paa at han drak mere og var en god del fuldere, „for jeg husker ikke det mindste efter at vi hadde druffet punschen i gaarkveld.“ Dette syntes vi ynglinge var svært karsligt, og næste gang skulde vi ogsaa drikke os fulde, skrøde og agere beslevafsen.

Var man paa en auktion eller dansemoro, saa var det ikke saa sjelden at jenterne bad gutterne tilside og trakterede dem med brændevin af de smaa lomme flasker som de bar, samt kandisukker som efterret, og da kan enhver skjønne at modstand var unyttig, naar det smukke kjøn optraadte paa skuepladsen for at

traktere. Det var virkelig en ære for den gut som jenterne fandt værdig at skænke brændevin.

I brylluper og begravelser maatte alle drikke brændevin skulde det være et reallag, og hadde man i saadanne indsat jærfilte mænd til skjenkere der forstod den kunst at tilintetgjøre al modstand hos vedkommende, ved sine mange komiske udtalelser der baade loffet og truet. Man hadde ogsaa en god støtte for driffesiffene i de mange driffe- og selskabsfange som var digtet af Norges mest fremragende digtere, endog af teologer, og som blev fjunget i disse gjeftbudslag. Johan Nordahl Brun, en af Norges mest begavede mænd baade som salmedigter, taler og teolog, har ogsaa digtet flere driffesiver. I hans biografi hedder det, at han i sin barndom flere gange læste bibelen igjennem ved sin moders side, og saaledes kom til en varm og dyb religiøsitet fra ungdommen af. Dog kunde han digte fange til vinens pris. I sangen „bor jeg paa det høie fjeld“ siger han: Lad saa tofsen driffe vand. Skjenker vin udi glasjet til randen osv. Ligesaa i sangen „Fædreneskiffe“ hvor det i sidste vers hedder:

Benner som ifkun om skiffene snakke,
der er en skif, og den har vi forglemt
vert og vertinde for maden at takke,
takke for venskab, for vin og for skjæmt,
søgne og drikke skader os ikke,
vi til taksigelse drikke.

I sangen „Min smag“ siger han i sidste vers:

Benner, glasjet tager,
vinen liflig smager,

Naar vi drak vor rene venskabs glade skaal.

Dette maa da være bevis paa, at fædrenes driffeskiffe var sterkt rodfæstet, selv hos saadanne troeshelte som Johan Nor-

dahl Brum var, der saa at sige kunde bibelen udenad fra perm til perm.

Eddard Storm, der har digtet Zinklarvijen kunde digte religiøse sange og drifkeviser, hvor han i glødende ord priser vinen og punschens lislighed. Den gripende og betydningsfulde religiøse sang „Vegetets opstandelse“ og Klubjungen „Punchens dyder“ passer slet ikke til hinanden efter nutidens tankemaade om drifkevise.

Betragter vi saa presten Jens Betlitz som digter af mangfoldige drifkeviser hvor bakkustilbedelsen kommer saa tydelig til syne, at han synes sætte drifkevise høiere end Guds ord, saa maatte den slags sjælesøger virke mere til at forsøge drukkenskab end at modarbejde den som Guds ord hyder. I en af disse selskabsjange siger han: Til Noahs erindring vi tømme med glæde en prægtig pokal som er fyldt til dens bredde! Gans minde skal leve, mens ranken er til; ham himmelen skaante i syndflodens dage.

Og drifkevise som han kalder „Hvad jeg synger“ er det skaal for kongerne, embedsmændene, de rige, for krig, for søfarten, for elskov osv. Krigens skaal lyder saa:

Seg synger gjerne om kamp og krig
 paa anden maade kan krigen ikke
 med nytte blive anvendt af mig,
 men naar man synger, maa man drikke,
 pokalen tømmes,
 hvor helt berømmes,
 Kujon i krig og i drif fordømmes,
 hver krigers skaal!

Dette er blot nogle brudstykker af de mangfoldige drifke- og selskabsjange som han har digtet. Jeg kunde opregne mange flere fremragende mænd som baade i ord og handling forsvarede

brændevinsdrif i den tid, og betragter man livet hvor disse mænd fik sin uddannelse, nemlig i kongens Kjøbenhavn, saa har man grundvolden for drifkevise og det mindre pene selskabsliv. De oldenborgske konger i Danmark kunde give love som forbød sine undersatser at bære juveler og andre luksusgjenstande, samt at folk som ikke gik til kirke skulde straffes med bøder og, hvis de var uformuende, sættes i gæbestoffen; medens ingen lov blev givet til indskrænkning af brændevinsdrif og det vilde selskabsliv. Kongerne, hoffet og adelen gav eksemplet og det menige folk fulgte villig efter saalangt de formaadde. Saaledes hedder det i de historiske beretninger, at det blev tømmt 1600 flasker vin ved en bryllupsfest, som en af kongerne gjorde for sin søster. I regnskaberne til en af kongens hofdammer staar anført at de ialt havde drukket 7630 flasker vin i et aar. Adelen tilbragte ofte baade nat og dag i drukkenskab og det ansaaes mere for en ære end for skam at findes drukket under bordet og bæres tilsæns under skraal og jubel.

Om Fredrik II hedder det: Han blev ikke gammel. Han døde i sit 54de aar efterat han havde bivaanet sin broders bryllup. Datidens brøst var umaadelig i alle retninger, og havde kongen, siger hans hofpræst Wedel i sin mindetale, kunnet undgaa daglig omgang med fremmede og holdt sig fra den skadelige skik, som blandt fyrster, adel og menigmænd altfor gjængs er, da synes for menneskelige øine og tanker, at hans naade kunde levet mangan god dag længere.

Naar det nu stod saaledes til med det grønne træ presterne og de styrende, hvad kunde man saa vente af det tørre, bønderne, husmænd, tjenere og andre arbejdere?

Drifke- og selskabsjange forplantede sig fra slægt til slægt og derfor hedder det i sangen forfattet af N. Svernerberg:

I gamle dage i slit og søl,
 man søgte søle i varmstærkt øl.

De flos og trætted
 saa blodet fsvætted
 for kniv og knøl.

Men folket tyktes det var for lidt,
 og saa begyndtes med Afkevit.

De havre brændte
 og ildband vendte,
 da gif det vidt.

Rigifjorte med sig paa kroppen tog
 hver voksen far som til gilde drog;
 det ofte hændte
 at laget endte
 med mandeblood.

Paa skorstensgruer sad faller full
 og gren og gjeiped og snakked tull;
 det stundom hændte
 at bagen brændte
 som røden guld.

Til atten hundred og firti-fem
 da brændte brændevin de tusen hjem.
 Da saa man nøden
 og øined døden
 i drifken slem.

Saa skred man da til at bygge bro
 til hjertelængsel fra byens kro.
 Og brændevinstønder
 og fulde bønder
 fandt veien jo.

Stjønt folkets janjer og lys var vaff
 holdt driffesfikken sig dog ved magt.

Dg vilde glæder
 og værre fæder
 slog taft i taft.

Da fik man bolag i vafre hus,
 og flidd sad kunden som fattepus;
 man øget skatten
 og flapped fatten
 som tog sin rus.

De sidste tider har øuffer vaff,
 at stænge bolag med mandemagt,
 forat man ikke
 skal fuld sig driffe
 ved nogen agt.

Nu er det laden man peger paa,
 og anden rus om det falder saa;
 man demonstrerer
 og reformerer
 for maal at naa.

Det blev lidt kvalm da en seier vi vandt;
 og øvier gjør det vel iblandt
 i gamle skolte
 og druffenbolte
 og fik og fant.

Ovenstaaende digt er et tro billede af datidens driffesfikke. Jeg huffer man fortalte at brændevinsbrænding holdt sig længe i affides dale i Norge efterat det ved lov var forbudt. Det

var med dette forbud som med gjeitefillingen som man satte bidjel paa, eller kalven som man sætter grime paa, for at de ikke skal sugge moderen. Enkelte af disse faar vrid sig til at sugge, trods baade bidjel og grime. Druffestikkene var saa indgroet hos folket, at det ansaaes ikke hverken for synd eller umoralisk at trodse et lovforbud som gjælder den kjære whisky. Det er næsten utroligt hvorledes man har anstrængt sin hjerne for at finde midler til at anskaffe sig rusdruffe. Saaledes berettes det om to brændevinstørstige sjauere paa Kristiania brygge, der havde staaet hele formiddagen uden at tjene saameget som til en dram. De raadslog med hinanden og tænkte paa den store nød, hvorledes de skulde finde midler til at slukke sin tørst. Endelig fik den ene en lys ide, som han straks satte i værk. Han fik laant sig en gammel brændevinskagge, som de fyldte halvt med vand. Han slængte denne paa nakken og gik til nærmeste brændevinsamlag, hvor han hilste fra skipperen paa en af studerne i havnen, og bad om at faa fyldt kaggen med konjak. Kapteinen angrede paa at han bare tog den halv, sagde han, og syntes det var bedst at fylde den med det samme. Da han saa havde faat kaggen fyldt lige til tappullet, slængte han den paa nakken og vilde gaa, men stoppedes i døren af butiksvenden, som vilde ha betaling for konjakk.

Sar ikke kapteinen kredit her da?

Kredit? Nei langt fra!

Det var da pokkers, jeg har da vist gaaet til et galt samlag. Det er vel ingen anden raad end at slaa halvparten tilbage igjen. Som sagt saa gjort. Halvparten af kaggens indhold tappedes af igjen, og saa gik sjaueren glad og fornøjet til sin ventende kammerat.

§ alle de bygdehistorier som udkom forrige aar klages over umaadelighed i brændevinsdruff, og blot i de saa bygder, som jeg

har fjendskab til, saa har jeg kjendt mange bønder som druff op baade gaard og grund, som man siger, og kom derved i usle og fattige livskaar. Nogle af disse turebasser fik krafted sig herover og begyndte kampen for tilværelsen paa nyt, blev af skade klogere og kom op igjen til brave, hæderlige mennesker. Andre var druffebanen saa indgroet i, at de kunde ikke slutte.

Denne druffestik i Norge, som jeg har nævnt, tog emigranterne med sig hid, hvor den dukket op igjen, naar de høist fornødne krav var opnaaet, og de udvandrede begyndte at komme til en smule velstand. Det er efterdønningerne af denne stik, som gjør, at vi endnu har drankere iblandt os. Dog vil vi haabe at disse efterdønninger stilles til roligt og smukt vand, idet saloonerne fjernes længere og længere fra manden, saa den taber al sin tiltrækningskraft. (Fortsættes).

Optegnelser.

S. G. Vertilrud.

Maret 1898 var igjen valgaar og det blev igjen nødvendigt at tænke paa mulige kandidater for de forskjellige embeder. Antagelig af den grund at jeg før havde været nomineret for skiftedommerembedet blev det ligesaa naturligt at tage mig i betragtning igjen. Vi var fremdeles med folkepartiet. Det havde været en forfærdelig opstuds om sommeren angaaende en kriminel retssag. Folket var i oprør og megen misnøje herskede udover countyet desangaaende. Folkepartiets konvention blev det aar afholdt i byen Badger. Jeg var der som delegat, men gjorde intet for at faa nogen nomination. Jeg vilde helst set nogen anden hadde blit nomineret, men mange paastod jeg kunde samle de fleste stemmer ifra modsidten, hvilket dengang var det vigtigste. Nominationen fik jeg vist enstemmig.

Paa, hjemveien var det ikke frit for andet end at jeg var sørgmodig derover. Jeg var rent for uindselig til at besatte mig den politisk, og det var bare fordi jeg ordentlig blev skyvet ind i den at jeg forsøgte. Tildels syntes jeg det ogsaa vilde været feigt at lade personlige sønner staa hindrende iveien, naar det var urette tilstande at rette paa. Da jeg kom hjem fandt jeg frem et lidet portræt og sendte det til G. N. Fosø som dengang var udgiver af et blad i Fargo, N. Dak., og bad ham om at trykke mig nogle kort med billede paa. Jeg var meget harm paa dem som var i trykkeriforretning her dengang, saa dem vilde jeg ikke ha noget at gjøre med. Om en tid fik jeg disse kort, og naar jeg tog dem ud paa postkontoret var pakkerne istykker saa kortene laa baade her og der. Det var flere som udtalte sig haauende, fordi jeg var sa upatriotisk som at sende ud af countiet for mine kort, naar de kunde faaes her. Disse var naturligvis de som var imod os, og deres argumenter fik ikke medhold iblandt mine venner. Lvertimod var det mange som syntes det var bestemt gjort, saa dette hjalp mig meget mere end det skadede. Selv kunde jeg ikke dengang begribe hvad det angik nogen hvor jeg kjøbte det jeg selv betalte for. Derpaa kjøbte jeg en tillappet buggy og fik laane min svogers hest. Før hadde jeg forsynet mig med cigarer. Disse cigarer fik jeg kjøbe af en ven der solgte dem til mig for hvad de kostede. Det var med særlig hensyn til billighed de blev udvalgt, da den som solgte dem til mig søffede mig vel med saa liden omkostning som muligt. De fleste jeg hadde kostet mindre end en cent stykket.

Saa bar det aasted. Mor stod og saa efter mig naar jeg reiste. Selv var jeg modløs og skamsfuld for at drage ud paa saa simpel beskæftigelse, som bare at reise ifra hus til hus for at syne sig frem, tale sludder og lytte og smile til allslags dumhed det blev opvartet med. Naar jeg i førstningen

kom op til gaardene holdt jeg paa at tabe modet, men det gif altid bare bra naar man var fremme og kom til at prate om alt det pene, man kunde se rundt ifra gaardsrummet. Dette var noget som gif næsten ubevidst for mig at gjøre, da det var noget nyt at se næsten paa hver gaard. De som røgte sig en cigar og selv røgte jeg piben. Jeg lagde mærke til endel der betragtede cigarerne med mistro, men selv hadde jeg da ingen rede paa slikt som gode og daarlige cigarer. Jeg syntes alle forter var noget ifrab. Engang traf jeg en mand der aldeles negtede at modtage en cigar. Denne mand var ogsaa saa uendelig brang at tale med, at jeg holdt paa at miste taalmodet med ham. Hvad jeg fandt paa at sige forvrængte han, og kandidaterne fik ordentlig paa pelsen af ham. Før jeg gif, fik jeg vide, at han ikke vilde modtage cigaren af den grund, at ifald han det gjorde vilde jeg med rette kunne vente han var under forpligtelse til at stemme for mig. So længere jeg talte til ham desmere nærgaaende blev han i sin tale, saa tilslut svingede jeg min hest og reiste fra ham. En ven fortalte mig senere, at manden hadde bedt mange af sine naboer om at kaste sin stemme for mig. Naar jeg reiste ifra ham, stod han igjen saa sint det ordentlig lynede af ham. Sa somme er ilige ogsaa.

Paa de fleste steder jeg kom, blev jeg meget venligt modtaget, og mange kjendte hadde jeg udover countiet. Men finde ud noget om hvorledes stemningen stod, for eller imod mig, det var umuligt den høst. Jeg ranglede rundt slikt omtrent fem uger. Min buggy var meget daarligt repareret, saa i tørveir faldt den næsten istykker. Gesten blev ogsaa lad og vilde endelig svinge ind allesteder og næsten umuligt var det at faa den til at gaa forbi nogen paa veien uden at stanse. Jeg blev saa lei hele greia at det var sandelig ikke mange mile jeg kjørte somme dage. Men hjemme kunde jeg ikke være; thi

var jeg der trodde mange jeg ikke gjorde mit bedste for at vinde. Mod slutten af valgkampen fik jeg sendt ud et lidet cirkulære til de fleste vælgere, og mange af mine venner hjalp med at uddele dem. Forundret blev jeg engang jeg kom kjørende og fik se en stor, prægtig plakaf opspikret paa et træ, hvorpa var trykt en opfordring til at kaste sin stemme for mig. Snart fik jeg se disse plakater over det meste af valgdistrikterne. Selv fik jeg noget mere selvtillid, at det kunde kanske gaa saa jeg vandt, naar andre tog sliq interesse.

Felttoget blev mere og mere varmt des nærmere vi kom valgdagen, og det var mange paa begge sider ude og forsøgte at vinde stemmer. Modsidens hadde de gamle politikere ude og endel rejste rundt og holdt taler. Endel af dem latterliggjorde min kandidatur. Selv hadde jeg intet at gjøre beregninger efter om hvad udfaldet vilde bli. Da jeg kom ind til byen dagen efter valget, var det med en følelse, som naar man sætter sig ned for at hvile efter at ha kampsprunget. Nok af rapporter kom straks ind saa vi fik vide jeg hadde vundet. Jeg hadde faat omtrent 140 stemmers majoritet. Dengang var det vel bare saa en 700 stemmer i countyet. Da det var aldeles sikkert jeg var valgt, kom der en flok karer og vilde jeg skulde kjøbe dem en kagge øl. Alle disse karer var af dem der hadde været paa min side i valget, saa jeg syntes de var værd noget, men ikke likte jeg at kjøbe øl for dem, helst fordi jeg hadede trafikken og saa hadde jeg aldrig før i valgkampen spanderet berusende drikke og likte ikke at gjøre det da. Sæller ikke hadde jeg mange penger til at kaste bort. Bestemte, men spøgende forlangte de øllet. Nøsende med af opfylde deres begjæring, holdt jeg næsten paa at indvilge deri, men hadde ikke sagt noget til dem endda. Saa var det en mand i flokken, som ikke hadde sagt noget, men stod ligesom de andre ventende paa at saa noget mere at drikke. Men der tog jeg feil igjen.

Samband

et maanedsskrift.

femte aargang

No. 79—90.

November 1914—Oktober 1915.

Udgivet af Samband Publishing Association
Minneapolis, Minn.

Indholdsfortegnelse.

Samband 5te aargang, No. 79—90.

	Side.
Aaklæde, Et gammelt. N. A. Veblen.....	35
Barndomshjemmet til Amerika, Fra. C. N. Kemme...	166
Berger, Gamle. N. A. B.....	653
Berigtigelse, En. T. E. Nefs	61
Biribakken, Han bestefar i. N. M. Braaten.....	491
Bjaaland, Sluppemanden Toften. S. S. Ramberg...	152
Blind-Endre. S. G. Mogan.....	578
Bondebryllup i Fyresdal. Eldrid Wæthing-Mingerud..	285
Brev fra Lensmand Knut Berg.....	220
Brev fra Hallvard Bergh.....	210
Brev fra G. D. Hovi.....	173
Brev fra C. N. Kemme.....	496
„Brudeslaatten“. Bjørnson—Lidemand	51
Buffeberit. B.	486
Bygdestebnerne. B.	605
Calendar, The Metrical. Edvard S. Skille	720
Canada, Brev fra. T. K. Rogne.....	233
Cook, Dr. Frederick A. Martyr eller bedrager? J. D.	522
Daarernes verden, Fra. Furu Sus.....	118
Dansk-tyfse krig, Et glimt fra den. B. L. Wick.....	306
Ederklep, P. T. P.	48
„Efterladte Digte“, Agnes M. Bergelands. B.	113
End kommer en vaar —! Jda Maria Arnejs.....	120
Fladager, Erindringer om billedhugger. Mrs. Inge- borg Fjeld.	587
Fædreland, Mit nye. Liv Bøen.....	50

IV.

	Side.
Gamle- og Sygehjem for Vagn og Reinli. D. L. Kirkeberg	496
Garborg, Eit møte med Arne. K. A. Helle	28
Gaspe, Quebec, Den første koloni i. B. L. Wick	103
Grøte, Frif. Eldrid Wæthing-Ringerud	534
Grøv, Beret. A. K. Brenden	303
Gudbrandsdalslagets Karbof No. 3 og 4	366
Guldbryllup, Gulbrand og Njersti Vertilruds. S. G. P.	165
Gain, Anders D. A. K. Brenden	662
Gelgeson, Thor. Selvbiografi	94
Helle, Peder D. A. S. Gjevre	743
Senstilling til Bygdelagene (Fællesraad). L. P. Thorkveen	106
Husmannsvisen. Redtegnet af Claus Rustad	148
Høilands saga, Ole. Et 75 aars minde	6
„Imperial Germany“, Thorstein Veblens	561
„Imperial Germany“, af Thorstein Veblen. Juul Diejerud	672
Jenten og Beirhanen. Longfellow. Overf. D. L. Kirkeberg	121
Joleftan 1914. Torfel Landsverk	363
Jul. K.	67
Jul blandt nybyggerne. C. N. Remme	71
Jul i Norge. C. L. Dypal	63
Jøderne og arbeidet blandt dem, Om. A. S. Gjevre	590
Klasskampen i Norge i det 19de aarhundrede. Juul Diejerud	307
Kogdalingen. John P. Ivers	123
Konfirmation i eit norff settlement i Amerika. Hallvard Bergh	213
Kongressen, Skandinaver i. B. L. Wick	278

V.

	Side.
Kontingent og udbredelse	429
Lien, Mrs. Marit M. G. K. Westbøe	743
Liste over Bygdelagene med embedsmænd 43,	745
Liste over nordmænd blandt Wisconsin's tropper. X,	
XI. A. L. Lien 52,	179
Macrorie, Canada, Baldrislag	239
McKenzie County, N. D., Song about. J. P. Ivers	304
Manfred, N. D., Fra. L. D. K.	369
„Metrical Calendar“ ved E. S. Skille	
Mjøsenlagets Karbof	366
Mjøsenlagets aarsmøde. Dr. C. L. Dypal	616
Mormonkirkens nye president af norsk herkomst. B. L. Wick	228
Møder af lagene, Tillyfte 432, 498	626
Nationalbiblioteket i Washington. Harold Herjen. Overf. J. Diejerud	357
Nord, Stortingsmand Erik Olson. K. Ma	647
Nord Dakotas legislatur, Fra. L. D. Noble	230
„Nord-Norge“ No. 3, 1914	175
Norge, Om. S. G. Bothen	365
Norge og vi 17de Mai 1914. Ida Maria Agnes	49
Norske Vikinger i det 19de Aarhundrede. Knute Nelson	328
„Norske Vikinger i 19de Aarhundrede“. M. Ulvestad	555
Numedal, Gammelt og Nyt fra. G. Gregorson	199
Numedal, Helsing og taf fra. S. S. Strøm	162
Numedalslaget, Opfordring til. Torfel Ostlie	362
Numedøl, Fra en. K. Vikan	236
Numedølsstebnet i Fargo, Fra. S. S. Strøm	554
Nybyggeres liv i Iowa og Minnesota, Fra de første. B. L. Wick	274
Nybyggerlivets besværigheder, Nogle af. C. N. Remme	30

	Side.
Ola Well-fer-ri. D. D. Eneſtvedt	722
Optegnelſer. S. G. Vertilrud, 12, 89, 141, 280, 350, 421, 493, 541, 581, 668	715
Organ for bygdelagene. A. A. Veblen	435
„Paa glemte veie“ af Paal Mørck. Juul Dieſerud	216
Perry Congregation, Sixty Years of. C. D. Ruſte	719
Pope County Valdriſlag	237
Pope County Valdriſtevene, med forfatning	618
Presſeforeningens møte, Utflugt til Decorah og. A. M. Sundheim	37
Prinſeſſen, Den rette. G. Gregerson	1
Prøvet i alt. Eldrid Wæthing-Ringerud	481
Reiſeberetning. D. S. Johnson	70, 125 183
Renneslaget i Amerika, Til. Kriſtian Edland	239
Rollinger og Begglinger i Amerika, Til. D. S. Kjerre	162
Rojen. J. R. Lowell. D. L. Kirkeberg	177
Rødbang, Af. J. D. S.	495
Røineſlægten. D. R. Miſſad	359
Sang forfattet i 1854. J. B. Velsheim	483
Samband, Om. C. R. Kemme	301
Samvirke mellem bygdelagene. A. A. Veblen	439
Seamleſs Robe, The. Guſtav Melby	740
„Selected Stories and Poems“. Jonas Lie. Ed. by J. Dorrum	51
ſtiaker, En hyrdeſang fra. Av Sylveſter Sivertſon. Dr. D. E. Hagen	692
Simonſon, Tom. Selvbibiografi	155
Sjaak 1913, Sneffredet i. Martin Ødegaard	241
Smaae tanka. L. D. Noble	45
Smerte. Eldrid Wæthing-Ringerud	480

	Side.
Spring Grove og omegn, Lidt nybyggerhiſtorie fra. D. S. Johnson. 246, 334, 406, 443, 399, 563, 627	696
Stenſpranget. Dr. D. E. Hagen	371
Strandbuer i Amerika, Nogle af de førſte. B. L. Wick	548
Svenske Lars, Thomas og John. A. S—g.	290
Syttende maiſteſten 1914, Billede fra	244
Syttende Maiſteſteſteſten opgjør. A. A. Veblen	107
Søndfjordlaget. Prof. J. L. Nydahl	613
Sønſtegaard, Elling L. P. L. P. Edlerklep	47
Texas, Nordmænd i. B. L. Wick	401
Thompson, Skiløber. B. L. Wick	101
Valders 1914. J. C. M. Hanſon	468
„Valdres“. Billeder og tekt. G. D. Hovi	114
Valdriſ og Valdriſerne. Olaus Iſlandsmoen	19
Valdriſer i Amerika, Til. J. M. Sundheim	623
Valdriſerne, Til. J. D. Hovey	171
Valdriſerne i Amerika, Til. John Øvrem	168
Valdriſgaven. A. M. Sundheim, 43. Red., 115. J. B. Stevens, 296. J. D. Hovey, 299. Torgeir Hø- verſtad	558
Valdriſgavens Iſndſamlere. J. D. Hovey	367
Valdriſgaven; Nu ſkal vi ſkynde os. C. R. Kemme	620
Valdriſgaven, Kvitering for bidrag til. A. M. Sund- heim. 174, 234, 300, 369, 431, 497, 557, 625, ..	744
Valdriſſtebnet 1915. A. M. Sundheim	727
Veiviſeren taler. J. S. Welhaven	122
Vinlandsreiſerne, Ngt verk om. („Voyages of the North- men“, Hovgaard). Juul Dieſerud	75
Wergeland o han Ola o han Ivar, Henrik. Ødegaard ved C. R. Kemme	224
Øverſt i dalen og andre ſteder, Fra. M. Ødegaard	150
Øvjan Iſngvel. John P. Ivers	294

Forfatterliste.

- O. N. Alfstad, side 359
 Ida Maria Agnes, 49, 120.
 J. B. Belsheim, 483.
 Anut Berg, 220.
 Hallvard Bergh, 210, 213.
 S. G. Bertilrud, 12, 89, 141,
 165, 280, 350, 421, 493, 541,
 581, 668, 715.
 S. G. Bothen, 365.
 M. W. Braaten, 491.
 M. N. Brenden, 303, 662.
 Liv Bøen, 50.
 Juul Diejerud, 75, 216, 307,
 357, 522, 685.
 P. T. P. Ederklep, 47.
 Kristian Edland, 239.
 O. O. Eneåvedt, 723.
 Ingeborg Fjeld, 587.
 M. G. Gjevne, 590.
 G. Gregerson, 1, 199.
 Dr. O. E. Hagen, 371, 692.
 J. C. M. Hanson, 486.
 Thor Selgeson, 94.
 R. N. Helle, 28.
 Harold Herfey, 357.
 Torgeir T. Høverstad, 558.
 J. O. Hovey, 171, 299, 367, 495.
 G. O. Hovi, 173.
 Claus Islandsmoen, 19.
 John P. Ivers, 123, 294, 304.
 O. S. Johnson, 79, 125, 183,
 246, 334, 406, 443, 499, 563,
 627, 696.
 O. L. Kirkeberg, 121, 177, 496.
 O. S. Kjærre, 162.
 M. L. Lien, 52, 179.
 Torfel Landsvert, 363.
 G. W. Longfellow, 121.
 J. R. Lowell, 177.
 S. G. Logan, 578.
 Anute Nelson, 328.
 T. E. Ness, 61.
 J. L. Nydahl, 613.
 Torfel Ostelie, 362.
 C. L. Opsal, 63, 616.
 John Orem, 168.
 S. G. Ramberg, 152.
 C. N. Remme, 30, 71, 166, 224,
 301, 496, 620.
 Eldrid Wæthing-Ringerud, 285,
 480, 534.
 T. O. Noble, 45, 230, 369.
 T. R. Rogne, 233.
 Tom Simonson, 155.
 J. W. Stevens, 296.
 G. H. Strøm, 162, 554.
 M. N. Sundheim, 37, 43, 174,
 234, 300, 369, 431, 497,
 557, 625, 728, 744.
 J. W. Sundheim, 623.
 L. P. Thorkveen, 106.
 M. Ulvestad, 555.
 M. N. Weblen, 35, 48, 107, 113,
 115, 237, 366, 429, 439,
 486, 605, 618, 653.
 R. Wikan, 236.
 S. R. Westbøe, 743.
 J. S. Welshaven, 122.
 B. L. Wick, 101, 103, 228, 274,
 278, 306, 401, 548.
 O. N. Ødegaard, 224.
 M. Ødegaard, 150, 241.

Manden var ikke aldeles ædru, og før jeg vidste ordet af, stod han midt i flokken og begyndte at overfjælde dem fordi de ikke vilde respektere mere den, der ønskede at være udenom sig trøjf. Han talte til dem en god stund, iblandt med bidende spot og iblandt alvorord. Det manglede ikke paa grunde hvorfor jeg ikke burde spandere paa dem. Naar han var færdig syntes det som de alle holdt med ham og selv var jeg meget glad fordi han kom mig tilhjælp. Han har været en af mine allerbedste venner hele tiden siden.

SIXTY YEARS OF PERRY CONGREGATION. A souvenir of the sixtieth anniversary of the founding of the Norwegian Evangelical Lutheran Church of Perry, Dane County, Wisconsin. Compiled and edited by C. O. Ruste, Blue Mounds, Wis.

Denne bok paa 147 sider hadde sit ophav i nedfættelsen av en komite bestaaende af M. N. Grimstad, B. T. Daley, E. F. Goli, Thor Rittlefon og C. O. Ruste, til at samle og udgive Perry menigheds historie til dens sekstiaarige jubilæum. Komiteen utpekte Mr. Ruste til at utføre arbeidet. At valget var særdeles heldigt fremgaar af resultatet af hans arbeide i denne omtrent enestaaende fuldstændige og detaljerede krønike, der synes at indeholde alt muligt af interesse om menigheden og dens folk siden dens organisation. Det som forfatteren har opsporet og samlet af navne, datoer og handlinger er ligefrem forbausende, og isjont boken er liten at se til, forestiller den en masse arbeide, som mangt et større og mere imponerende verk ikke paa langt nær repræsenterer. Boken er rigt udstyret med billeder. Af enkeltportrater og par er der henimot 140 tilligemed flere større grupper og billeder av kirker, hus osv., alt av historisk vigtighet.

Det er ikke blot for Perry menighets nuværende med-

lemmer at denne bok bør være en kjær skat at ha. Der er utover bort hele land folk, som stammer fra dette strøk, og alle disse vil i boken finde et og andet som berører deres slægt og dens virke, og de vil her finde en eller flere billeder av forfædre og andre nærpaarørende. Altjaa er der et stort tal av dem som boken berører gjennem personalhensyn og som bør sikre sig den til eie. Dernæst og viktigst, er den et verk, som enhver med interesse for vort folks materielle og kulturelle indlæg i det norske vestens utvikling burde besidde.

Boken er at faa gjennem posten fra forfatteren for \$1.00, indbundet i „cloth“ og for \$1.25 i „half leather“.

THE METRICAL CALENDAR, Designed for Use throughout the World and to supersede the Julian and Gregorian Calendars, Both of which are inexact and antiquated. By Edvard H. Skille. Published by the Calendrical and Chronological Society of America, 938 St. Nicolas Avenue, New York. 8 pages.

Dette lille hefte er os tilsendt af forfatteren, og vi synes den her tilsigtede reform af kalenderen er saa findrig og simpel at den fortjener at bli kjendt blandt vore læsere. Den julianske kalender er af Julius Caesar bragt fra Bithynia og blev ved lov i 46 før Kristus antat for det romerske rike og blev siden den gjængse og lovbestedte tidsregning for den hele kristne verden. Maret var i den julianske kalender nogen minutter og sekunder længere end det virkelige, naturlige solaar. 3 aarhundredernes løp blev derfor aarstidene efter kalenderen senere og senere i forhold til virkeligheten. Denne forskjell var i det 16de aarhundrede blit hele 10 dage. Pave Gregorius XIII indførte saa den forandring i 1582 at sløse ti dage af maanedens oktober det aar. Derved blev 21de mars jevndøgn. Foruden denne forflytning af aarstidsdagene, var

Gregorius's vigtigste forandring i tidsregningen den, at medens efter den julianske kalender alle aarstal som var delelige med 4 var skudaar med 366 dage, skulde efter den gregorianske kalender blot de af hundredeaarstallene som er delelige med 400 regnes for skudaar. (Maret 1900 var ikke skudaar, men 2000 blir det).

Den af Gregorius indførte tidsregning svarer tilnærmelsesvis til aarets naturlige længde, skjønt ikke aldeles nøiagtig, medens den julianske avviger saameget mere som de ekstra skudaar man faar derved at alle hundredeaarstallene regnes for saadanne. Saaledes er det, siden 1900, 13 dage forskjell mellem det gregorianske (vort) nyaar og det julianske nyaar (Ruslands, Grækenlands og balkanstaternes.) Paaskedag 1915 var efter russisk eller juliansk kalender den 22de Mars, mens datoen efter vor kalender var 4de April.

Skjønt den gregorianske kalender blev antaget af den romersk-katholske kirke i det 16de aarhundrede, blev den af de protestantiske tyske stater og af Danmark (og Norge) først i 1700 lovlig anerkjendt. England fik gjennomført reformen først i 1752, og den blev da gjældende for Englands besiddelser, og forblev de Forenede staters system efter adskillelsen fra moderlandet. Datoer fra før 1752 hører til „Old Style“ i modsætning til den gjængse regning, „New Style“. George Washington var født den 11te Februar 1732 D. S., men for at feire den virkelige dag i aaret efter „New Style“ er hans fødselsdato almindelig angivet som 22 Februar, saasom dagen vilde ha været regnet dersom den gregorianske kalender hadde været indført før han blev født.

Det gregorianske aars gjennemsnitlige længde svarer saa nær til solaarets længde, at jevndøgnene f. eks. forskybes blot en dag i 3,325 aar, og praktisk betraktet er dette nøiagtig nok. Men der er uregelmæssigheter i vor kalender som har højsel-

jat venner af orden og regel i praktisk anvendelse af tal med reformplaner for almanakken, saavel som for mynt, maal og vægt. Af alle disse skal her nævnes blot Skilles, som hører til de simpleste og mest forstaaelige af dem.

De fleste folkeslag inddelte sit aar efter maanesiftet i „maaneder,“ men fandt det vanskelig at faa maanedinddelingen til at svare til solaaret. Den naturlige maaned er nærved $29\frac{1}{2}$ dage lang og der er intet heltal av slike maaneder i solaaret. Man forsøgte at faa det nogenlunde til at svare ved at forlænge maaneden til 30 og 31 dage, men nogen fyldestgjørende nøiagtighet faar man ikke ved at lægge baade solaaret og maaneperioden til grund for tidsregningen. Solaaret er heller ikke noget heltal av døgn langt. Saaledes har man foruten strævet med at faa maanederne til at lempe sig efter solaaret, ogjaa hat vanskeligheter med abvigelsen av det kunstige aar fra solaarets virkelige længde, og reglerne med skudaar og skuddagen er følgerlig utarbeidet.

Skilles „Metrical Calendar“ tar intet hensyn til maaneperioden, men inddeler aaret i 10 defader eller „monat“er: Primus, Secundus, Tertius, Quartus, Quintilis, Sextilis, Septembris, Octobris, Novembris, Decembris. Den første defad, Primus, har 37 dage; den næste, Secundus, har 36 dage, og de skifter da om 37 og 36 dage, saa at et almindeligt aar faar fem defader med 37 dage, og fem med 36 dage, ialt 365 dage. Skudaar med 37 dage i Decembris blir de aar hvis aarstal er delelig med 4, og skuddagen blir altsaa aarets sidste dag, 37te Decembris. Men de aar hvis tal er delelig med 128 regnes ikke for skudaar, men blir almindelige aar med 365 dage. Dette ligner, men er simplere og nøiagtigere end den gregorianske regel, at sløise de aar som skudaar, hvis tal er delelig med 100 men ikke med 400. Som ovenfor nævnt forskyves jevndøgnene i den gregorianske kalender med en dag i 3325

aar. I den „metriske“ kalender er derimot unøiagtigheten blot en dag i 86,400, saa at de aarstal, som er delelige med dette tal bør ogsaa sløises som skudaar.

Skilles Metriske kalender er simpelheten selv:

Maret bestaar af 10 defader af skiftevis 37 og 36 dage.

Hvert fjerde aar er skudaar med sidste dag i aaret skuddag.

Nar hvis tal er delelig med 128 regnes ikke for skudaar.

„Ola Well-ser-ri“.

D. D. E.

Af og til vil man træffe paa folk, som er mindre begavede end de fleste andre; ja, man kunde næsten kalde dem paa en vis aandssvage. I fortiden var der vist flere af slike; det var mindre skoledannelse den gang, opdragelsen i hjemmet og mindre omgang med folk, kunde ogsaa øve og ha en del indflydelse paa slike naturens stedbarn. Nu, i vor oplyste tid, træffer man dem ikke saa ofte som før.

Denne særhed eller aandssvagthed viser sig paa mange maader, dels i efterabelse af andres stikke, dels i „karslighed“, vedkommende mener han kan alt, og ved alt, og tar ikke imod undervisning fra nogen. Man fristes uvilkaarlig til at tro, at det var mange slike paa L. Holbergs tid. Hans skildring af „John do Shien“ er et træffende billede paa naragtige subjekter.

At saadanne ogsaa undertiden fandt veien til Amerika har nok indtruffet; det var nu ialfald tilfældet med „Ola Well-ser-ri“.

Opvoelsen i en affidesliggende fjelddal, maaste hadet og seet ned paa af forældre og søskende, hadde han saa ofte hørt, at han var en torst, at han blev en saadan, og derfor blev det fortrangt for ham hjemme; han skulde ud og prøve lykken, som

faa mange andre. Han tog derfor ud som skræppefræmmer og paa sin omflakten kom han ogsaa til Sverige. Da framhandel den gang var forbudt, havde han af og til sammenstød med lensmanden. Sommetider gjemte gamle fjæringer ham i kjælderens og tildels i staburet, naar lensmanden var rundt; thi det var af og til en fed gaas at plukke, da de tog alt godset en framfar hadde, om det var flere hundrede daler værd. Han fortæller selv om et slikt møde med bygdens øvrighed: „E sprang so skone mine heff att i grantoppan“, sa han. Han var naturligvis altid faa heldig, at han kom sig unda.

Da han efter et aarstid eller mere kom hjem, hadde han tilegnet sig et slags storkars maner, saa han baade i sprog og jagter var ukjendelig. Særlig hadde han laant fra det svenske sprog en hel del kraftudtryk, som „attan tusan“ osv.

Han kom saaledes til kirken paa en messedag, og gif da og spankulerede omkring blandt kirkealmuen udenfor kirken med en paataget, fornem og naragtig opførsel, saa hans far, som enten ikke kjendte ham eller kanske ikke vilde kjendes ved ham, udbrød: „Saa æ døttan før ein lusefveniske daa?“

Men hvor underlig, naragtig og dum Ola var, blev han dog gift og kom sig omsider over til Amerika. Her blev hans sprog beriget med mange engelske ord i svensk-norsk udtaleform, saa det var et rent kuriosium at faa tale med ham. „Riberen“ blev til „Røveren“, Charley til „Sale“, Willmar til „Weldoor“, „town clerken“ til „tørnslærken“, Gillmore county til Zelemor konti, „settlement“ til „testament“ osv. Han fortalte at hans sønner hadde hat en slags træskemaskine, som kaldtes „tørnapo“ (tornado); men at de nu likte „skemaskinen“ (Case-maskinen) bedst. Naar han talte med amerikanere, blev det et ældgammelt svensk-norsk slæng paa snakket, men en del forvanskede engelske ord iblandt. Blev han gjort opmærksom paa, at det var vanskeligt for amerikanerne at forstå ham, sa

han: „Ma døm forståar dæ aa berre dei vil, tofskan!“ Noget som tilbageholdenhed eller undseelse kjendte ikke Ola til.

Det første aar de var i settlementet var Ola isølge med nogle naboer paa en lang fodtur. Blændende hvid nysne var haardt paa øinene, og da det led udpaa dagen, hørte de, at Ola skreg: „Hør æ de, de æra no daa?“ Da Ola udgjorde bagtroppen, forstod de, at han var bleven sneblind, og tog ham med ind til en irsk familie, hvor de fik sig lidt mad og kaffe. En af kameraterne huffede nu paa en kur for sneblindhed fra Norge, man tog fot og gjorde store sorte ringe rundt øinene. De forsøgte dette eksperiment paa Ola, og det hjalp saavidt, at han kunde gaa hjem. Det var nu forresten et syn, som kunde ha bevæget selv en mumie til at bryde i latter, naar de bag sig saa „Ola Well-ser-ri“ stampende efter med de sorte ringene rundt øinene og hænderne paa ryggen. Zeleanderne syntes ogsaa, at de hadde god erstatning for det maaltid, de spanderede paa „the funny Norwegians“.

Mod sin vilje blev nedskriveren af disse linjer aarsag til et af Olas pussige uheld. Vi smaagutter hadde lavet os nogle halmpiber, som vi gif og blæste paa. Ola var i potetstykket sit med aske i et bliffad, hvori et stort antal potetbugs kjæmpede for sin tilværelse. Lidt tunghørt og i en foroverbøiet stilling, mærkede han ikke os, førend hans gutter spurgte: „Saa æ dæ som læt so far?“ „Saa æ dæ du si?“ sa gamlingen. I samme øieblik satte vi i og blæste af alle kræfter og virkningen var forbausende. Ola huffed op, og idet han steg tilbage, faldt han baglængs over gutten og tømte fadets indhold over sig og den flynkende gut. Da han endelig — graa som en mølle — hadde kommet sig paa ret kjøl igjen og fik se os, sa han: „Ma æ dæ du som læt, e trudde dæ va ein rafel (rattle snake). Dæ æ so mykij rafel her i Zelemor konti, e syntes dæ va samme surren.“

Engang kjøbte han smør af en nabo, som ogsaa hedte Ola, men var ikke saa fyldig over midten som Ola Well-ser-ri, men af mindre format og derfor kaldtes han altid vesle Ola. Smørret var uspiseligt, og derfor blev smørkrukken staaende i kjøkkenet hans, indtil ulykken vilde, at vesle Ola kom did i et ærinde. I samtaleens løb begyndte Ola sjæl at gaa og drive rundt paa gulvet og snuse. „Saa æ dæ som lufta so taa her? Marit, sjaa ette dæ du.“ Marit kunde ingenting finde, og Ola kom tilfældigvis bort til smørkrukken og udbrød: „Ma sy vøre me, æ dæ ikki taa smøre e kjøbte taa de dæ lufta so vont!“ Vesle Ola hadde alt siden uroen begyndte draget sig nærmere og nærmere bort til døren, og da den endelige dom blev afsagt, for han som en raket ud gennem den og tog paa hjemvei, saa fort han kunde. Ole Well-ser-ri efter, saa fort hans skjæve ben kunde føre ham, affurat som to fede griser forfølger hinanden. Vesle Ola var lidt for spræk for vor helt, og da han saa, at han var udenfor rækkevidden af den andens svære arme, bankede komplimenter af mindre smigrende natur.

En gang da han førte igjennem byen, hvor han brugte at ha sin handel, kom kjøbmanden ud og spurgte, om han ikke kunde komme ind snart og betale lidt han var skyldig der. Ola tog til at se op i luften og saa sa han: „Bel-sir-ri! Sag tyckas dæ blir regn idag! Get-up Sale!“ Han var ikke færdig til at betale endda, og der trængtes ingen videre snak om den ting.

En kjøretur med okser og vogn løb ogsaa komisk af. Han skulde ud paa prærien og besøge en nabo. Da han ikke syntes om at sidde og strangle paa vognen gif han, som han ofte pleiede, foran med hænderne paa ryggen og svøben bag sig. Da han og okserne var af omtrent samme hurtighed og temperament, gif det tilsyneladende nok saa bra, til han kom til

sit bestemmelsessted. Da opdagede han først, at okserne var nok med, men ikke vognen, den var heller ikke nogetsteds at se, den hadde nok skilt sig fra selskabet straks i begyndelsen af reisen. Krogen paa kjøttingen hadde løsnet og okserne hadde — uden at agte paa en sliig bagatel — ufortrødent fortsat reisen i sin herres fodspor.

En gang hadde Ola været ude paa langtur, og skulde da tage med jernbanen hjem. Han pleiede ikke at gjøre mange omkvøb og styrede derfor kursorne mod et netop indkommet fragtræn, kløb saa ombord i den første vogn han traf paa og satte sig tilrette for at afvente togets afgang. Konduktøren vilde saa ham ind paa kabyssen; men Ole, som ikke forstod ham, formentede sig paa, at han vilde sidde der han sad, til han kom hjem. Da den ene ikke forstod norsk og den anden ikke forstod engelsk, udspandt der sig en sliig diskussion, som bestod bare i vilde gebærder og fastfulde udtryk fra begge to, hver i sit sprog. Enden blev dog, at konduktøren maatte gaa sin vei med uforrettet sag. Her sad nu vor Ola baade længe og vel og ventede paa at toget skulde gaa, men skjönt han altid hadde god tid, saa blev det dog forlænge for ham; han maatte ud og se hvad aarsagen var, og da fandt han først ud, at hans vogn var bragt ind paa et sidespor og — efterladt!

Litt av hvert fra Valdrisstevnet i Minneapolis, 9de og 10de
September, 1915.

A. M. Sundheim.

Man kan ikke tænke sig noget vakrere end en straalende septemberdag i Minnesota. Hele naturen begynder at anta efteraarets rike farveprakt og den solfyldte luft er bederfvægende baade for legem og sjæl. Det er hverken for varmt eller

for foldt. Godt at arbeide og godt for dem, som kan unde sig en fridag.

Saaledes hadde vi det under Valdrisstevnet iaar. Og det hjalp betydelig til at øke festligheten baade for de lokale valdriser og for de mange fremmede, som fra alle vore nabostater indfandt sig.

Ark auditorium var ogsaa iaar forsamlingslokalet, og arbeidskomiteen indfandt sig tidlig paa formiddagen. Der er nemlig meget at ordne med at faa istand et ordentlig valdrisgjestebø for flere hundrede mennesker. Enkelte av os agerte desuten gentlemænd, som ikke behøvede at arbeide, og hvis hele komiteen hadde fulgt vores eksempel, vilde det bli et daarlig gjestebø. Men saa traf Martin Weblen, Ole Rood og Ole Gain frakkerne av, og naar saadanne grepa karer tar fat med begge naver, saa muner det snart. Desuten stod der kvinder bak dem. Er stillingen kritisk og man overlater ansvaret til kvinderne kan man være ganske tryg. Mrs. Selge Akerwold og Mrs. Harry Steen hadde ogsaa iaar det vigtige hverv at luke rummegranten. Hvert aar har disse to utført dette arbeide paa den mest tilfredsstillende maate, og deres eneste erstatning har været et flygtig „tak for hjælpen.“ Men selve drivkraften i det hele var som sedvanlig Martin Weblen. Han regjerte paa kjøkkenet og var allesteds nærværende, og det forekom os, at vore hustruer saa op til ham med langt mere hengiven ærbødighet end de utviste mot deres retmæssige egteherrer. Og hvert aar truer han med, at nu er det for hans vedkommende sidste gang. Men likesaa sikkert, som Valdrisstevnet er kommet, har han været i arbeidet igjen.

Av komiteen for mindegaven til Valdris var alle medlemmer med undtagelse av L. C. Goplund fra Portland, N. Dak., tilstede. Komiteen hadde et møte om formiddagen og om eftermiddagen avholdtes Sambandets aarlige forretningsmøte. Det

Arbeidskomiteen og en del av de først ankomne gjester utenfor Ark Auditorium.

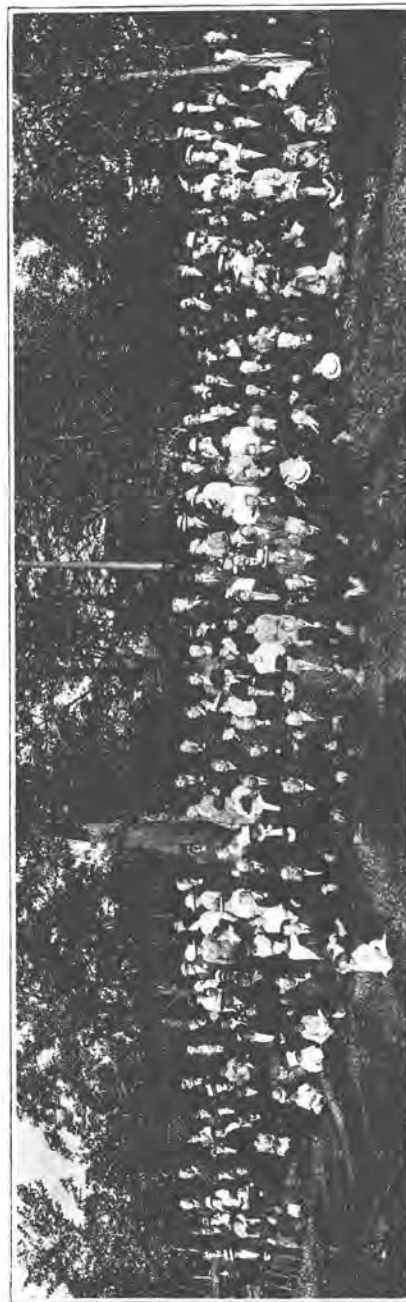
aapnedes av formanden, Prof. A. N. Beblen, som først utnævnte en nominationskomite bestaaende av P. Sørensen fra Toronto, S. Dak., Syver Vertikrud fra Roseau, Minn. og D. F. Brandt fra Eau Claire, Wis.

Undertegnede rapporterte som sekretær og kasserer for Baldris Samband og D. N. Gain rapporterte som kasserer for Samband Publishing Association. Prof. A. N. Beblen rapporterte som bestyrer av „Samband“, at han gjennom de to sidste aar har maattet gjøre personlig utlæg for at dække en underbalance av \$407.56. Dog var der tilstrækkelig utestaaende kontingent til at dække denne underbalance, om alle, som skylder, vilde opbetale sin gjæld. Hvordan vilde det være, om alle som holder Samband saa efter paa merkelappen og straks sendte, hvad de skylder. Jeg vil være en av dem. Jeg finder, at jeg skylder \$3.00 og idag skriver jeg min check for beløpet og sender ham.

En revisionskomite bestaaende av Ole Rood og Martin Weblen utnævntes.

Genstillingen til alle bygdelag om at danne et jællesraad av to medlemmer fra hvert lag hvorav hvert lags formand var selvfrevet medlem tilstentes. Som andet medlem fra Baldris Samband valgtes Pastor Torgeir Høverstad.

Formanden indleverte en fuldstændig rapport fra komiteen for nationalfesten den 17de Mai 1914. Denne fest, som uten tvil var den største, som nogengang er feiret av nordmænd utenfor Norge, var jo under bygdelagenes auspicer. Alle bygdelag har i sin tid været tilstillet lignende rapport, men det er uten tvil, at Baldris Samband føler at ha en særskilt andel i den, grundet i at vor formand ogsaa var komiteens formand og selve drivkraften i bevegelsen. Omhyggelig redegjorde han angaaende den kritik, som fra visse hold er fremkommet imot komiteen, og det tør ganske sikkert paastaaes, at der fandtes

Fra Baldris Sambands friluftsfest i Como Park, St. Paul.

10de September, 1915.

ikke en eneste person i Sambandets aarsmøte, som næret den mindste tvil om rapportens fuldstændige rigtighed. Og da alle Sambandets garantier i lighed med garantier av andre bygdelag blev tilbagebetalt med dollar for dollar var vist de fleste meget vel tilfreds med, at resultatet av en saavidt resikabel affære blev saa godt, som det var.

Nominationskomiteen rapporterte og indstillet følgende kandidater for valg:

Prof. M. M. Beblen, formand; Pastor M. S. Gjevre, viceformand; M. M. Sundheim, sekretær og kasserer. For medlemmer av styret nominertes D. M. Gain, M. M. Beblen, Jvar Hovey, D. M. Beblen, S. S. Ingvalson og Herman Karlsgodt. Alle disse blev enstemmig valgt.

Valdrisgaven optoges derpaa til behandling. Kassereren rapporterte, at der til dato var kvitteret for \$1,289.29, og at han var i besiddelse af \$75.00, som endnu ikke var kvitteret for. Altjaa tilfammen mottat til dato \$1,364.29.

Pastor Torgeir Høverstad talte varmt for ønskeligheten om at slutte sig sammen og yde bidragene til et oplysningsfond. Dette fond skulde dannes med jærlig henblik paa hjælp for begavede unge som ikke selv var i besiddelse av tilstrækkelige midler til at bestride utgifterne ved en god utdannelse. Pastor J. M. Sundheim og flere talte i samme retning, mens Hon. Thorstein Noble talte for, at der bibeholdes fuldstændig frihet, og at, hvis man ydet sine gaver til et urørlig fond og overlot forvaltningægen derav til herredsstyret, hadde man den allerbedste garanti for, at indtægterne blev anvendt paa den for de respektive herreder mest tjenlige maate.

Der blev ingen nye regler fattet, men av alt, som blev sagt, fremgik det, at Valdrisgaven ansees som den vigtigste opgave Samband noensinde har befattet sig med, og at det ansees som

Fra Valdrisstevnet i Como Park. (Rustebakkebrødrene).

Familiegruppe ved Valdrisstevnet.

en æresfak for valdrikerne i Amerika, at vor gave ikke blir altfor farvelig.

Mr. Johannes Andersen, Etnedalens medlem av indsamlingskomiteen, foreslog, at der optages til behandling angaaende samarbeide med den komite, som privat arbeider for indsamling av et opplysningsfond for Etnedalen. Der besluttet at anledning denne sak, at nævnte komite offisielt indbydes til at samarbeide med Valdri's Sambands komite.

Der forhandledes en del om ønskeligheten av at holde næste aars stevne i en anden by end Minneapolis, og der besluttet, at det overlates til styret at bestemme tid og sted.

*

Stevnets glanspunkt er allikevel gjestebøet. Til dette hadde der indfundet sig omtrent 300 mennesker. Vi savnede det klangfulde orkester, som i de senere aar har ydet musikkisk underholdning, saasnart dørene til den store spisesal aapnedes, men violin og piano er heller ikke at foragte. Mr. Chr. Seen og Miss Carrie Lajord mestrer disse instrumenter med sjelden dygtighet og deres musikk traadte nu istedet.

Svis man ikke var saa glupende fulken, saasnart man faar sat sig tilbords, vilde det lønne sig godt at la øinene vandre litt omkring i den festlig jnykkede spisesal. Alle borde er dækket med de deiligste valdriretter og prydet med farverike blomster og ved hvert bord staar tre av byens vakreste valdrijenter færdige til at besørge oppartningen. Men det interessante av alt er selve forsamlingen. De forskjellige slags typer av mænd og kvinder er blandet om hverandre, saa det hele utgjør et broget billede. Blandt mændene er repræsentanter av næsten alle mulige livsstillinger. Der er embedsmænd, farmere, haandverkere, forretningsmænd, læger, sakførere, prester og profesjører. Og kvindernes forskjellige livsstillinger er tilsvarende. Man ser ansigter markeret av et tungt arbeidsliv og andre er

blit brune av sol og vind. Der er vakre unge piker med røde roser i kinderne og der er damer som med anstand vil hævde sin rang i de fineste selskapskredse. Det er en demokratisk forsamling, og det er en vakker forsamling.

Prof. Lars B. Vøe er ikke valdri, men han læste bordsbøn for os paa egte valdri vis. Prof. A. A. Weblen hjalp forsamlingen velkommen og introducerede aftenens fjøgemester, Hon. Thorstein Noble fra Manfred, N. D. Forsamlingen var der-

Valdriker som hvert aar møter ved stevnet.

paa i fjøgemesterens vold, og han var en streng herre. Vi har længe visst, at han har været en kraft i Nord Dakotas legislatur, og man merket ogsaa snart, at han var en mand, som var vant til at regjere med magt og myndighet.

Efter at forsamlingen staaende hadde sunget „Ja, vi elsker“, introduceres aftenens festtaler, Pastor J. M. Sundheim, fra Fertile, Minn. Paa slegtskaps vegne tør jeg ikke sige meget

om hverken ham eller hans tale. Han var jo en voksen ungdom, da han reiste fra Norge, og han er en ung mand endnu, saa det er ikke underlig, om han gjemmer paa mange lyse minder fra Baldris. At talen ikke var værst kjendelig, kan man dog slutte derav, at der var ingen som sovnet og forsamlingen fulgte ham med opmerksomhet.

Vi hadde ogsaa en av Nordpolens naboer som gjest. Kaptein Otto Sverdrup paastod altid, at de sundeste egne i verden var rundt Nordpolen. Og advokat George Lomen fra Rome, Mass. er ikke noget bevis for det motsatte. Han ser like ung og fyrrig ut, som da vi sidst saa ham for en 15 aar tilbake. Han kom netop fra et besøk i Decorah og frembrakte en hilsen fra den i Baldris Samband saa høit agtede gamle pionerprest, Nils D. Brandt. Pastor Brandt er nu 92 aar gammel og blir selvsølgelig mere og mere svak. Smidlertid har han været sjelden aandskraftig og trods den høie alder henrinder hans livsaften fredelig og lykkelig. Baldris Samband hædret ham ved at forsamlingen reiste sig og paala sekretæren at sende gamle Pastor Brandt aarsmøtets hjertelige hilsen.

Dr. J. S. Johnson var Baldris Sambands representant under forrige aars jubilæumsfestligheter i Norge. Han er en grei far og var utentvil en av de bedste representanter, som noget bygdelag hadde i Norge. Han fortalte flere interessante træk fra de begivenheter, som fandt sted i den forbindelse.

Der blev ogsaa holdt korte taler av Mr. Carl Raugland og professorerne T. M. Høverstad, Lars W. Bøe og M. A. Beblen. Miss Lillie Christianson og John Eltun gav vellykkede sangnumre og Chr. Heen og Jørgen Svale spilte violin.

Gjesteboet var vellykket og ingen hadde andet end godt at sige om det.

*

Frisluftsfejsten i Como Park den 10de September var hyg-

Nogle Gæster ved Baldrisstevnet 1915.

Fra læserens venstre til højre: staaende, Anton Melgaard, M. M. Brenden, E. G. Vertilrud, Halsten Haugen; sittende, Ida M. Mikkelsen, Anne O. Mikkelsen, Mikkel Suffe, Nellie M. Mikkelsen (Mrs. Nutland), Helma O. Mikkelsen. Ida og Nellie er søstre og er døtre av Mikkel Suffe. Anne og Helma er søstre og er døtre av Ole Mikkelsen, M. Suffes bror.

gelig. Der var ikke noget program, saa tiden benyttedes hovedsagelig til at passiere med gamle bekjendte, som her stødte sammen igjen. Taler holdtes dog av pastorerne Torgeir Høverstad og C. J. Quill. Blandt de langveisfarende var der mange velkjendte skikkelser, som hvert aar kommer regelmæssig til stevnet, men mange var der ogsaa for første gang.

Syver G. Bertilrud som er vel kjendt av „Samband“s læsere for de interessante „optegnelser“, han har skrevet i flere numre, var tilstede. Han er county auditor i Roseau county, Minn., og har altid været en av Valdris Sambands bedste støtter.

Grosserer Peter Eimon kommer hvert aar til stevnet. Saar fjørte han med sin automobil fra Superior, Wis., hvor han driver en næsten enestaaende „wholesale“ forretning. Han er ikke blot en konge i nordvestens forretningsverden, men en prægtig „good fellow“, som det er en fornøielse at fornye bekjendtskap med en gang om aaret.

John Selgesen fra Hills, Minn., er ogsaa en av dem, som hvert aar kommer til stevnet. Han er en stor, sterk valdris, og han glemmer aldrig at fortælle en morsom historie om hvad som hændte en gang han i Valdris var med to norsk-amerikanere at „gaa efter jenter.“ Og saa lægger han til, at det var en av Valdris Sambands embedsmænd, som var aariak til alle hans viderværdigheter den gang.

Gamle løjtnant, Nils J. Gilbert, var med os igjen iaar. Han er en prægtig type av de gamle norske veteranere, som deltok i den amerikanske borgerkrig og det var en fornøielse at se ham igjen efter et par aars fravar. (Billede side 691).

Gaksten Rustebakke fra Callender, Iowa, var ved et stevne for flere aar siden. Saar hadde han ogsaa sin hustru med sig. Desuten møtte han her sin bror, Syver, fra Thief River Falls, Minn., og Ole, fra Dahlen, N. Dak. Staute karer alle tre, selv

om haaret har begyndt at graane. Paa høstaaende billede jigger de tre brødre i midten av forreste række.

Mr. O. N. Melby fra Manfred, N. Dak., kom til stevnet

Nils Carrie Simley og Valdris Sambands sekretær.

sammen med min gamle ven og skolekamerat, Hon. Thorstein Roble. Desværre faldt tiden saa knap, at jeg ikke blev rigtig kjendt med ham. Men han sendte mig nylig et hundrede dol-

Iars til Valdrisgaven, saa jeg føler, han hadde fortjent litt mere opmerksomhet av mig, end som blev ham til del.

Svar N. Sagen fra Sisjeon og Peder Sørensen fra Toronto, S. Dak., glæder ogsaa Valdris Sambands styre ved næsten hvert aar at komme til stevnet. Det, at mænd aar efter aar reiser en saapas lang vei for at overvære stevnet, er det bedste bevis for, at de hygger sig. Og det er netop den slags opmuntning, som styret trenger for at forvisjes om, at det lønner sig at arrangere disse aarlige stevner.

Miss Carrie Simley fra Madison, Wis., var for første gang ved et stevne. Hun er datter til de i Valdris saa vel kjendte Ole og Ingrid Meiningen og er en barndomsveninde av nedskriveren. Hendes mor, gamle Ingrid Simley (Meiningen) døde for ganske nylig i Black Earth, Wis. Hun var en av de merkeligste kvinder, som er utvandret fra Valdris. Ikke blot fordi hun var min gudmor, men hun var en sjelden begavet kvinde og i sin tid en stor kraft blandt det kristelige lagfolk i Norge. Carrie Simley hadde jeg ikke set paa over 26 aar, og om hendes besøk hadde været den eneste glæde, Valdrisstevnet bragte, vilde det for mit vedkommende lønnet sig godt.

THE SEAMLESS ROBE and Other Poems. By Gustav Melby. Boston. Richard G. Badger. 144 pages.

The author of this attractive volume of verse is a native of Norway and a pastor in one of the many towns on the Minnesota River. He is more than a preacher; for he has an open eye to the visions that meet the lover of nature, who in devout sympathy communes with her. The opening poem, from which the volume receives its name, begins thus:

A year ago, amid these tow'ring rocks,
I tarried in a meditative mood,

Before me stretched the meadows with their flocks,
The far off hills in evening's splendor stood,
The river gleamed, as now, among the trees,

* * *

... that evening, on this rock, alone,
I saw a vision, heard a voice divine.

A vision flashed upon the inner eye,
A vision fair, as of the Holy Grail,
Yea, greater, comprehending earth and sky
And all things which in heaven's bright glory trail,
The seamless robe:

Elaborating on the legend of the seamless robe, the unsewed tunic, he then considers creation in all her phases as a perfect, seamless robe. One sees with the author that all nature is very good. In a second division of the poem life is similarly viewed as a like perfect, seamless robe, all operations and development being harmonious in pursuance of the grand plan.

There are seventy shorter poems under the heads, Narrative Poems, Poems of the Seasons, and Miscellaneous Poems. The verses are both stately and musical, and they read smoothly; but the singer is at his best when he attunes his lyre to nature's voices. Where there is so much variety it is perhaps unfair to appear to choose, but chancing upon the poem "Among the Aspen Trees" let us repeat a stanza or two:

Music of the morning-breeze,
Playing through the aspen trees,
Rising, Falling,
Whisp'ring, calling,
Filling heart and mind with peace.

Never music made by man,
Thus the soul enrapture can,
 'Tis the sweetness,
 And completeness,
Of the great, immortal Pan.

Voices from an unseen sphere
Fall upon the list'ning ear,
 And their measure,
 Full of pleasure,
Tells that heav'n to earth is near.

Enough has perhaps been quoted to whet the reader's appetite for a perusal of the volume. It is well worth while to turn to this gentle and persuasive singer of harmony in the great plan of nature and life. The language is throughout attractively suited to the music of the conceptions. Let us close with a few lines from "A Remedy":

...all at once came ringing,
Upon the evening air,
A maiden's happy singing,
Whose heart was free from care.

The song was simple, tender,
And quite devoid of art,
But just the kind to render
Peace to a troubled heart.
And I arose from brooding
Upon "what might have been,"
And grief left off intruding,
When I let music in.

Mrs. Marit M. Lien.

En av Grant county, Minnesotas, pionerer, og sikkert den ældste i countiet, Mrs. Marit M. Lien, avgik ved døden den 4de juni 1915. Hun var født paa Knudsøhaugen i Diagrænden, Nordre Murdal, Balders, den 15de december 1819, og var altsaa henimot 96 aar, da hun døde. Hendes far og flere av hendes slægt var i sin tid vidt bekjendt for sin styrke og mod, men de var godmodige og snille folk. I 1848 blev Marit gift med Mikkel M. Lien, som er død for mange aar siden. 1868 utvandrede de til Amerika, da de drog til Minnesota og tog homestead i Erdahl township, Grant county. Der bodde de til 1882, da de folgte til sin søn Andreas. Siden manden døde har hun boet hos sin datter Marit Gilbertson. Hun hadde 4 børn, av hvilke to er døde og to lever, nemlig Mrs. Gilbertson og Mrs. Marie Nilson.

Avdøde var et meget godt og snilt menneske og hadde mange venner, hvilket ogsaa viste sig ved deltagelsen i begravelsen, som fandt sted 9de juni. G. N. Westbøe.

Peder O. Helle.

Peder O. Helle var født paa gaarden Helle i Surums annek, Bang, Baldris, Norge, den 22de Juni 1832 og udvandrede til Amerika i 1864. Han kom først til Goodhue county, Minn., og bodde der et aar. Saa flyttede han til Waseca county og fik sig et hjem i nærheden av Otisco, hvor han har bodd hele tiden til sin død den 5te September sidstleden. Han omkom ved et ulykkestilfælde, idet han blev stangt ihjel av en rasende tyr. Ingen saa hvorledes det egentlig gik til. Det var i skumringen om aftenen. Han var gaat for at jage kreaturerne ind i fjøset og hadde formodentlig ikke husket, at der var en farlig tyr i kreatursloffen. Hans stedsøn Kristofer var gaat

længer bort i havnegangen for at jage kreaturerne hjem, og han hørte et rop, men ante ikke nogen fare og ulykke, og da han kom hjem, var den gamle mand allerede død og ilde tilredt av det rasende dyr — til stor sorg for hans stedbørn, Kristofer og Anne Nilfen, som var hans forjærgere og var de eneste gjenlevende av hans egen familie. Hans hustru og den ældste stedsøn, Nils, døde for flere aar siden. Begravelsen fandt sted den 8de September paa Lemond menighets kirkegaard, hvor han hviler ved siden av sin hustru.

Ovenntaende har vi forkortet betydelig fra en længere dødsanneldelse sendt os av Pastor N. S. Gjevre, som er i slegt med stedbørnene og var intimt kjendt med den avdøde, der var Gjevres første lærer. Den gamle var en from og vennefæl mand hvis minde anmelderen gir sin kjærlige hyldest og anerkjendelse.

Per Helle var en av Valdris Sambands tro støtter og medlemmer, og vi har kjendt faa som har glædet sig mer ved samværet med sambygdingene paa stebnerne.

Kvittering for bidrag til Valdrisgaven.

Før modtaget og kvitteret for	\$1,289.29
Ved O. D. Mbe, Lake Mills, Ia.: Fra ham selv \$5.00, Tollef Tollefson Quale \$5.00, Ole D. Hovie \$10.00 (begge fra Lake Mills, Ia.), Tosten J. Falken, Scarville, Ia. \$5.00, Mons E. Landsrud, Emmons, Minn. \$25.00, Nils N. Egge, Voice, Ia. \$10.00, Arne Grytte, Leland, Ia. \$5.00, (alle disse for fondet i Vestre Slidre), Johannes Olsen Gaugen, Forest City, Ia., (fondet, Bang) 5.00. Til sammen	70.00
G. N. Quill, Sank Center, Minn. (Dplysningsfondet Vestre Slidre)	5.00
Jver N. Hagen, Sisjeton, S. Dak. (fondet, N. Murdal)	5.00
Peder Thompson Ellestad, Farmington, Minn. (fondet V. Slidre)	10.00
Antt Moen, Pierpont, S. Dak. (Dplysningsfondet, N. Murdal)	10.00
Sigu. Rødvik, Grand Forks, N. D. (Ubestemt)	1.00
Ole N. Bergene, Adams, Minn. (fondet E. Murdal)	20.00

Pastor N. J. Brandt, Decorah, Ia. (fondet, V. Slidre) ..	5.00
Christian Hagen, Modena, Wis. (til monumentet for de gamle soldater fra 1814, N. Murdal)	15.00

Til sammen modtaget til dato

Minneapolis, 23de September 1915.

A. M. Sundheim, kasserer.

Riste over bygdslagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretær:

Valdris Samband, A. N. Beblen, 305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.; A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn.

Telelaget, A. N. Trovaten, Barnesville, Minn.; N. N. Nønning, 1215 E. 35th St., Minneapolis, Minn.

Hallinglaget, E. D. Oistad, 2018 Lyndale Ave., Minneapolis, Minn.; Timan L. Ovarbe, Jessenden, N. Dak.

Numedølslaget, G. H. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; O. O. Gnes-tvedt, Sacred Heart, Minn.

Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorkveen, St. James, Minn.; Simon Johnson, Hillsboro, N. Dak.

Trønderlaget, Sigurd O. Hanger, Yankton, S. Dak.; Prof. J. Dorrum, Fergus Falls, Minn.

Nordlandslaget, E. D. Morck, 111 So. 6th St., Minneapolis, Minn.; Otto Kellermoe, 1819 5th St. So., Minneapolis, Minn.

Sognalaget, E. N. Hopperstad, Albert Lea, Minn.; O. E. Williamson, Watouna, Minn.

Selbulaget, A. O. Serum, Halstad, Minn.; O. H. Uglem, Princeton, Minn.

Rosjelaget, Judge Andrew Grindelund, Warren, Minn.; Arthur Mærlve, 515 N. Y. Life Bldg., Minneapolis, Minn.

Ertesdalslaget, Wj. Bjørnaraa, Wanke, Minn.; Grunde Grundeson, Griebroff, Minn.

Nordfjordlaget, Elias Rachie, 1815 13th Ave. So., Minneapolis, Minn.; Dr. Carl Rolseth, Broton, Minn.

Landinglaget, G. A. M. Steen, Northfield, Wis.; E. M. Pedersen.

Totningslaget, Johan E. Gran, Spring Grove, Minn.; Christian Berg, 2513 6th St. N., Minneapolis, Minn.

Njerdølslaget, N. T. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Høiberg, Rathryn, N. Dak.

Søndmørslaget, Jver Brudevold, Page, N. Dak.; M. Esholt, Madison, Wis.

Mjøsenlaget, Dr. C. L. Opfal, Red Wing, Minn.; Otte F. S. Sjerinstad, Chippewa Falls, Wis.

Gabelandslaget, T. A. Walby, Hudson, Wis.; Erling Jacobson, Hudson, Wis.

Solunglaget, Amund Østmo, Grand Forks, N. Dak.; C. M. Berg, McIntosh, Minn.

Sigdalslaget, G. T. Braatlien, Roshay, Minn.; N. C. Kopseng, Garvey, N. Dak.

Jowa Telelag, Rev. N. J. Torgeren, Lake Mills, Iowa; T. E. Tweed, Lake Mills, Iowa. (Afdeling af Telelaget.)

Linnjølslaget, Gunder Ødegaard, Erifine, Minn.; Lars Stenjon, Oldham, S. Dak.

Sundals-Østendalslaget, E. G. Gladwed, Lake City, Minn.; O. J. Gravem, Townner, N. Dak.

Hardangerlaget, E. S. Tveit, Albert Lea, Minn.; S. N. Jordahl, Sioux Falls, S. Dak.

Stavangerlaget, Rev. C. J. Eastvold, Dawson, Minn.; Berthel V. Bellejon, Jewell, Iowa.

Søndhordlandslaget, Rev. L. O. Thorson, Dowse, Iowa; Oscar Østrem, Jewell, Iowa.

Binger, Ødalen og Eidstogen Samlag, N. E. Jacobson, Dazey, N. Dak.; Edvard Larsen, 2618 37th Ave. So., Minneapolis, Minn.

Søndfjordlaget, Rev. Sigurd Holkestad, Strum, Wis.; Prof. N. L. Nydahl, Augsburg Seminary, Minneapolis, Minn.

Dwillinghernes Stavangerlag, Gust Fregens, 823 22nd Ave. So., Minneapolis, Minn.; Mrs. N. Neelsen, Minneapolis.

Vestkystens afdeling af Numedalslaget, G. S. Aravik, Everett, Wash.; S. O. S. Decker, Standwood, Wash.

Bandat Telelag, (Wisconsin), O. G. Kinneh, Colfax, Wis.; L. S. Place, Ellsworth, Wis.

Minneapolis Trønderlag, Kalmar Saugestad, 278 21st Ave. E., Minneapolis; Alfred E. Dahl, 1335 Madison St. N. E., Mpls.

Romsdalslaget, Rev. Jacob Tanner, Milnor, N. Dak.; Ben Borson, Taunton, Minn.

Kristianiallaget, Fritz Maurer, 820 21 Ave. So., Minneapolis; George Eckstrand, 2116 E. 22 St., Minneapolis.

Nordhordlandslaget, Rev. L. L. Kelling, Woodville, Wis.; Rev. O. N. Sletten, Lake Mills, Iowa.

Gurdalslaget, Rev. S. Engh, Østrandet, Minn.; Ludvig Gulickson, Spring Valley, Minn.

Vestkystens Søndfjordlag, Rev. O. J. Ordal, Tacoma, Wash.; M. S. Førde, Seattle, Wash.

Smao Ienningslag, John L. Berg, Kenyon, Minn.; A. Snesrud, Kasson, Minn.

A History of Norwegian Immigration to the United States

From the earliest beginning down to 1848.

Dette fortrinlige verk paa 407 sider, meget smukt trykt paa godt papir og net indbundet, bør eies i hvert norsk hjem, især der hvor den yngre slegt kanske læser engelsk med bedre udbytte end forældrenes morsmaal. Forfatteren har endnu et betydelig oplag paa haand, som er at faa til betydelig nedsat pris. Han utgav boken paa sit eget forlag, og det kostet ikke faa penge. Hans utlæg bør vi hjælpe ham at faa godtgjort ved at kjøpe verket og forebygge at han lider pengetap atpaa at han har anvendt aar av arbeide paa dets forberedelse. Man kan faa boken direkte fra forfatteren ved at sende \$1.50 til Prof. G. T. Flom, Urbana, Ill. Om man vil kan man bestille den for samme pris gjennem eller fra "Samband", 322 Cedar Ave., Minneapolis. Eller man kan for \$2.00 sendt til sidstnevnte adresse faa denne bok samt Samband for et aar. Det er altsaa et avslag fra \$2.50 til \$2.00 for begge tilsammen.

Fotografi av Valdrisstevnet.

SKAGE BROTHERS, som har fotograferet flere valdrisstevner og en mængde av andre bygdestevner, tok et "panorama" fotografi av Valdris Sambands møte i Como Park den 10de September. Men de fikk ingen anledning til at vise deltagerne av stevnet avtryk av billedet, og det kundgjøres nu at billedet blev særdeles heldig. Paa side 731 av nærværende hefte av "Samband" er en forminsket gjengivelse av fotografiet, som viser nogenlunde hvorledes det blev, selve fotografiet er dog meget bedre, især derfor at det er meget større. Det er nemlig 24 tommer langt og 8 tommer høit. De som var tilstede og er med i gruppen, bør anskaffe sig et avtryk, til et minde om møtet. Man kan let gjenkjende sine venner som var med; og billedet anbefales som et av Skage Bros. bedste. Det faaes frit tilsendt for 75 cents. Det kan bestilles gjennem "Samband" eller direkte fra fotograferne, Skage Bros., 416 20th Ave. N., Minneapolis.

Samband anbefaler det paa det bedste.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA.

N. W. BRANCH: 322 So. FOURTH St., MINNEAPOLIS.

Bibler, Salmebøger, Skolebøger.

Norske og engelske Bøger for Kirke og Hjem.

Bøger og Tidsskrifter godt og billig indbundne.

Skriv efter Katalog og priser.

Boken om Norge.

Livsbilleder samlet for norsk-amerikanske skoler og hjem til et billede af Norge før og nu, ude og hjemme. Dets historie og kultur. Uaer medvirkning af W. Ager og Gisle Bothne m. fl.

1ste bind. Norsk barneliv. Fortællinger, skildringer, eventyr og digte. 283 sider. Indbunden, 70 cents.

2det bind. Norsk natur og folkeliv. Fortællinger og skildringer. 328 sider med illustrationer. Indbunden, 90 cents.

3die bind. Norske digte. 358 sider. Indbunden, 90 cts.

4de bind. Norge gennem tiderne. Livsbilleder fra saga og senere historie. Fra kirke og kunst, videnskab og arbejdsliv. 548 sider med illustrationer. Indbunden, \$1.35.

5te bind. Det norske Amerika. Skildringer af norske i Amerika. Biografier af ledende mænd o. s. v. Er færdig men ikke kommet her endnu. Prisen blir antagelig omkring \$1.75.

The Free Church Book Concern, ^{322 CEDAR AVE.} MINNEAPOLIS, MINN.

Læs din adresselap!

Efter dit navn paa adresselappen er angivet den tid til hvilken kontingenten er opbetalt. Saaledes betyr "sep15" at bladet er betalt til og med nærværende hefte, nemlig September 1915. Derimot betyr "sep14" at vedkommende staar til rest et aar. Staar der "dec14" saa skylder vedkommende siden indeværende aars begyndelse, o. s. v. Altfor mange skylder for bladet. Vi trænger pengene, som vi faktisk har laant dem som skylder, og disse "læser paa børg." Kom os nu ihu med betaling baade for restance og i forskud.